GOSPODARSTVO

LETO XVI. ŠTEV. 422 | CENA LIR 30 | POŠT. PLAČ. V GOT. | SREDA, 29. AVGUSTA 1962 | SPED. IN ABB. POSTALE GR. II | TRST, UL. GEPPA 9 . TEL 38-933

Burma išče poti mirnega socialističnega razvoja

Izvirno pismo za «Gospodarstvo»

RANGUN, 19. avg.

Po revoluciji 2. marca in po povratku na oblast generala Ne Wina, ki je ustanovil revolucionarni svet — od tega bo zdaj točno pol leta — se je politično delo usmerilo k zagotovitvi splošne varnosti v deželi in k uresničenju nove in enotne politične organizacije. Politične stranke ,ki so obstajale še pred revolucijo, niso prepovedane, kljub temu pa je na vsakem koraku opaziti težnjo, da bi organizirali novo politično stranko. V zvezi s tem je Revolucionarni svet izdal 1. maja lastno politično deklaracijo pod naslovom: «Burmanska pot k socializmu». (The Burmese way to socialism) ter imenoval novo politično stranko, ki jo želi organizirati: «Burma socialist programme party». Proces ustvarjanja nove politične stranke je počasen, deklaracija «The Burmese way to socialism» je vsekakor izzvala precej zanimanja o prejšnjih političnih strankah in večji del voditeljev in pristašev je izjavil, da bo prestopil v stranko, ki jo ustanavlja Revolucionarni svet. Glede na to, da zadeva ni tako nujna, naj bi se program izgradnje socializma razvijal mirno naprej, polagoma pa naj bi privabil vse napredne sile in široke množice.

ZNATNA POMOČ IZ TUJINE

Poleg tega igrajo veliko vlogo v razvoju Burme tudi ukrepi za razvoj gospodarstva, kajti Burma spada še vedno med «nerazvite» dežele. V razdobju 6 mesecev so bili sprejeti štelvilni stvarni ukrepi, ki zadevajo najbolj pereča vprašanja. Tako je bilo pred nekaj dnevi sklenjeno, da namesto gledališča — poklon Sovjetske zveze — bodo zgradili tovarno umetnih gnojil, kajti Burmi so mnogo bolj potrebna umetna gnojila — tako pravijo tukaj — kakor pa gledališče, zlasti še ker gledališka umetnost v deželi ni tako razvita, da bi potrebovala takšno gledališče. Tako je vlada spremenila dar «prestižne narave» v sporazum pretežno gospodarske narave.

Zahodna Nemčije je dovolila Burmi posojilo v višini 9 milijonov dolarjev, poleg tega pa je ponudila jamstvo za zasebne kredite, ki jih bodo nemška podjetja dovolila burmanskim uvoznikom za nabavo industrijskih naprav in opreme do skupne vrednosti 25 milijonov dolarjev. V Burmi je že zdaj na delu nekaj nemških strokovnjakov, ki se bavijo z geološkimi raziskovanji. Tudi kitajski strokovnjaki se čedalje bolj uveljavljajo pri pripravah za gradnjo novih industrijskih objektov v okviru posojila 30 milijonov ang. funtov, ki ga je Burmi dovolila Kitajska. Najprej bodo zgradili tovarno papirja, ki bo prva v Burmi, nato pa tovarno sladkorja, nekaj manjših elektrarn, tekstilno tovarno (Burma je velik uvoznik tkanin) itd. Vse kaže, da bodo Kitajci sodelovali tudi pri razširitvi in povečanju sedanjih jeklarn, ki so jih zgradili Nemci. Če k temu dodamo še resne priprave Burmancev za nadaljevanje pogajanj z Japonci za dosego dodatnih vojnih reparacij (Burma zahteva še 200 milijonov dolarjev na račun vojne škode, ki jo je utrpela za časa japonske zasedbe), nadalje njihovo zahtevo po prispevku 50 milijonov dolarjev na račun gospodarskega sodelovanja in če dodamo še nedavno zaključeni sporazum s Češkoslovaško o nakupu tisoč traktorjev ter sporazum, da bodo češkoslovaška podjetja postavila v Burmi najprej delavnico za traktorje, potem še tovarno za njihovo proizvodnjo, se bomo lahko prepričali, da je Revolucionarni svet v kratkem času storil nekaj velikih korakov na poti k razvoju gospodarstva. Najprej bi treba rešiti vprašanje razvoja kmetijstva, na čemer se prav zdaj največ dela; to vprašanje pa terja še veliko prizadevanja in časa, da se položaj Burme v pogledu kmetijstva zboljša na predvojno raven.

SPOPADI S ŠTUDENTI

Mirno, ali bolje rečeno, relativno mirno politično ozračje stabilizacije (relativno mirno, ker na nekaterih mestih v Burmi trajajo manjše oblike upora še iz leta 1948), postopno uvajanje zakonitosti in počasni gospodarski razvoj so nenadoma prekinili v začetku julija ostri spopadi med študenti rangunske univerze in policijo. Tej zadnji se je na koncu pridružila še vojska, ki je nastopila z vso ostrino. Pri spopadih je umrlo 15 ljudi, še veliko več jih je bilo pa ranjenih. Univerzo so zaprli ter jo bodo odprli šele proti koncu avgusta, toda kriteriji za sprejemanje študentov bodo precej bolj ostri. Revolucionarni svet je odločen uvesti zakonitost v državi, pa četudi bi bilo za to potrebno uporabiti silo, in pospešiti njen gospodarski razvoj. Hkrati želi Revolucionarni svet pritegniti k svojemu socialističnemu programu čim širše množice državljanov ter onemogočiti dosedanje špekulacije raznih političnih strank.

RIŽ PRINAŠA DEVIZE

Glavno in poglavitno vprašanje pa ostaja še vedno vprašanje riža. To je osnovno izvozno blago in edini izvor deviz. Burma si prizadeva, da bi kolikor mogoče povečala pridelovanje in izvoz riža, toda pri tem je treba omeniti, da si istočasno vsi njeni odjemalci — Indija, Japonska, Indonezija, Pakistan, Ceylon — prizadevajo, da bi skrčili uvoz riža. To utegne povzročiti Burmi hude skrbi, ako ne pride pravočasno do preusmeritve v kmetijstvu.

Današnji napori Burme bodo lahko imeli tudi trajnejše rezultate v primeru, ako bo razvojna pot ostala mirna in ako bo Revolucionarni svet uspel pridobiti za svoj program «Burmanska pot v socializem» široke množice in končno, ako bo s stvarnimi ukrepi na gospodarskem področju pospešila gospodarsko izgraditev dežele.

fac.

Vprašanje češkoslovaškega tranzita

Sredi septembra bo predsednik trgovinske zbornice dr. R. Caidassi odpotoval v Brno, kjer bo obiskal tamkajšnji sejem. Z njim bo potoval tudi ravnatelj Javnih skladišč dr. Bernardi, ki bo poslovnim ljudem predaval o možnostih, ki jih njihovim poslom nudi tržaško pristanišče kot tranzitna luka. Po vsej verjetnosti bodo na teh sestankih načeli tudi vprašanje obnovitve sporazuma s podjetjem Čehofracht o tranzitu češkoslovaškega blaga čez Trst.

Mednarodne postojanke predsednika Hruščeva so po zadnjih čudovitih poletih Nikolajeva in Popoviča okoli Zemlje izredno trdne. Hruščev piše pismo ameriškemu predsedniku Kennedyju in mu ponuja sporazum in mir, a z druge strani lahko vsak trenutek pritisne na drugi gumb: oblast nad vesoljem, češ: ako nočete sporazuma, ne pozabite, da v vesolju komandiramo mi Rusi. V resnici veliki zahodni listi odkrito priznavajo: kdor obvlada vesolje, ima tudi vojaško premoč, približno takšno, kakor jo je imela Amerika, dokler je sama imela atomsko bombo. Sreča za človeštvo, da so prav ti listi tudi mnenja, da Sovjetska zveza ne bo uporabila te svoje premoči v zraku v vojaške namene, kakor ni Amerika poprej izkoristila vojaških prednosti, dokler je sama imela atomsko orožje. Seveda prevladuje v Londonu in Washingtonu hkrati mnenje, da se zaradi Berlina in Nemcev ne izplača preveč dražiti Hruščeva prav v trenutku, ko se čuti tako močnega.

Amerika v očeh Zahoda

Kaj pričakuje Amerika od Zahodne Evrope

Predsednik Kennedy ima v zadnjem času mnogo posla zlasti z gospodarskimi vprašanji. S temi se seveda bavijo tudi evropskih državniki, ki pozorno sledijo gospodarskemu razvoju in gospodarskim ukrepom ameriške vlade. Zahodna Evropa se zaveda, da so Združene ameriške države vodilna sila Zahoda, edina, ki razpolaga z vojaško in finančno močjo, ki je potrebna, da se lahko kosa s sovjetskim velikanom, piše Fred Bates v švicarskem listu «La Tribune de Geneve». «Vsako znamenje slabosti v gospodarskem sestavu Združenih ameriških držav zbuja pri nas nemir zato ni čudno, da pojavom na ameriškem gospodarskem področju s takšno pozornostjo sledijo evropski gospodarstveniki in drugi izvedenci.» Mnogi izmed teh so mnenja, da je danes najvažnejše vprašanje v ZDA, *vprašanje plačilne bilance,* ki je že več let močno pasivna, in sicer za 2,4 milijard dolarjev leta 1961 in po vsej verjetnosti za najmanj toliko v letošnjem letu. Od tod izvira ta močan pritisk na dolar in odliv velikih količin zlata, tako da ameriške zlate rezerve naglo upadajo.

Toda Američani pravijo — ženevski list navaja mnenje časopisa «Business Week» — da so vzrok primanjkljaja ameriške plačilne bilance velikanska plačila, ki jih ZDA izvršijo vsako leto za pomoč ne dovolj razvitim deželam in ameriškim zaveznikom, pa tudi izdatki za vzdrževanje oboroženih sil v Zahodni Evropi. To je točno. *Trgovinska bilanca Združenih ameriških držav* je aktivna; ameriški izvoz leta 1961 je prekoračil uvoz za 3,2 milijarde dolarjev. Naravno je torej, da so se začeli Američani spraševati, *do kdaj in v kakšni meri naj še nadaljujejo s podeljevanjem pomoči tujini;* kajti ta pomoč pritiska strahovito na ameriške finance. Obračajo se na svoje zaveznike in jim dajejo jasno razumeti, da je nastopil čas, ko morajo tudi oni bolj aktivno sodelovati, saj jim je to toliko laže spričo gospodarskega prospeha v Evropi. Ni mogoče reči, da so doslej ti ameriški pozivi imeli posebne uspehe pri zaveznikih. Evropske dežele so v obliki posojil močno prispevale za obrambo dolarja, *toda ne kažejo posebne volje, da bi sodelovale pri gospodarski obnovi «novih» dežel.*

Na ameriškem gospodarskem obzorju ni samo to vprašanje večje važnosti. Prof. Firmin Oules opozarja v svoji najnovejši študiji, ki je izšla v Lozani, tudi na druga vprašanja, kakor na primanjkljaj v ameriškem proračunu, brezposelnost in počasno napredovanje ameriške industrije in tudi na nenehoma naraščajoče plače, ki jih zahtevajo ameriške sindikalne organizacije. Posledica teh poviškov plač je skok cen. Neki profesor na vseučilišču «Columbia» dokazuje v svoji knjigi na podlagi podrobnih podatkov, da so se cene ameriških proizvodov na svetovnem trgu dvignile hitreje kakor cene proizvodov drugih dežel izvoznic. Pisec ugotavlja, da se je proizvodnja v Ameriki od leta 1953 do 1960 dvignila samo za 15 odst., v Veliki Britaniji pa za 29 odst., v Zahodni Nemčiji za 53 odst., v Franciji za 54 odst. in v Italiji za 58 odst..

«La Tribune de Geneve» dodaja, da so to precej resna znamenja. Tem bi lahko še dodali dejstvo, da je ameriški državni dolg prekoračil 300 milijard dolarjev in da je v nekem podjetju, ki proizvaja znanstvene naprave za proučevanje vesolja, izbila stavka prav v trenutku, ko so Rusi dosegli tako velik uspeh na tem področju. Kljub tem znamenjem ostajajo Združene ameriške države deželа velikanske gospodarske in vojaške sile. O tem nihče ne dvomi, piše Fred Bates; toda človek se nekoliko vznemirja ob vprašanju, ali bo washingtonska vlada umela — spričo izrednih težav; — izkoristiti te velikanske gospodarske vire.

Amerika Poljska Jugoslavija

Iz Washingtona poročajo, da je finančna komisija v senatu končno odstranila tudi zadnje ovire, ki bi lahko nastopile v trgovini med ZDA, Jugoslavijo in Poljsko zaradi nekaterih klavzul v zakonskem osnutku za pospeševanje trgovine med Ameriko in tujino. Tako je senatni odbor ustregel želji predsednika Kennedyja. Zakonski osnutek je namreč v obliki, kakor ga je odobril predstavniški dom, vseboval določbo, po kateri ne bi za Poljsko in Jugoslavijo veljala klavzula o največjih ugodnostih, kar pomeni, da bi Združene ameriške države ne priznavale tema dvema državama carinskih ugodnosti, ki bi jih bile deležne druge države. Prevladalo je mnenje državnega podtajnika Georgea Balla, da bi zakon s takšnimi omejitvami v trgovini med Ameriko, Poljsko in Jugoslavijo še bolj potisnil ti dve državi v nasprotni tabor. Tako je prodrl predlog nekega demokratičnega senatorja ter je bila s poimenskim glasovanjem črtana omenjena omejitev iz zakonskega osnutka. Omejitve v trgovini med Ameriko in Sovjetsko zvezo ter Kitajsko in drugimi državami, «ki so pod oblastjo ali nadzorstvom mednarodnega komunizma» pa ostanejo še vedno v veljavi.

Dopisnik pariškega lista «L'Information» pripominja v svojem poročilu iz Washingtona, da je tako predsednik Kennedy dosegel važno parlamentarno zmago, prvo v zadnjih tednih.

V čem je moč Gorenjske

«Še danes sem tako preplašena, da se v jutranjih urah skoraj ne upam iz koče. Vsa sem v strahu, da bom morda pred seboj nenadoma zagledala medveda. Tisto jutro (pretekli petek) sva z možem večkrat prštela vso živino a vedno nam je manjkal en rep. Nato sva iskala in iskala po gozdu in nazadnje našla v kotlini razmesarjenega bikca. Sledovi po zemlji so kazali, da se je živinče dolgo upiralo, a nazadnje ga je medved zavlekel v kotlino in pobil. In še telico je lopnil po plečih, a se je rešila; vendar ne bo nič iz nje, zdravnik pravi, da ima temperaturo. Še štiri druga goveda je nekaj dni poprej razmesaril, drugim nekje tam zadaj.... Včeraj so nas turisti, ki so prišli po tisti cesti iz gozda, vprašali ali imamo morda konja. Zdelo se jim je, da so v gozdu videli konja. Zdaj razumem zakaj se je zvečer vsa živina, ki sicer ostane tudi ponoči v gozdu, priklatila zbegana iz gozda. Gotovo je zavohala nevarnost — medveda.»

Tako nam je v eni sapi opisala boj v naravi sredi do gozda, nekje izpod Jelovice, planšarica, ki hkrati upravlja kočo na Zgoški ravni, — boj med močnejšim in šibkejšim, v katerega človek ni mogel poseči, da obrani šibkejšega, in v katerem je ta moral neogibno podleči. Dolgo smo ostali pod vtisom te tragedije v naravi, od katere nas je končno le ločil čudovit razgled na Posavje, doline Save Bohinjke in Dolinke v gornjem predelu Gorenjske. Šele z višine opaziš, da se vas skoraj ne loči več od vasi, tako gosto je naseljena ravnina. Lesce , Radovljica in še bolj vzhodno Vrbnje Nova vas, Begunje, Prešernova Vrba in še druga naselja proti Jesenicam, a bolj proti severozapadu mora biti tudi Bled.

Planšarica nam je še povedala, da je doma iz Prekmurja, da ji vsako leto kmetje izročijo živino v varstvo in da se je njen mož pobil z motorjem na cesti, čeprav je popil samo eno pivo. Lovci da so ji pravili, da že 18 let lovijo tega medveda, prebrisanega lisjaka, ki se klati po gorenjskih gozdovih; še pred nekaj dnevi so ga opazili nad Bohinjem. Kako to, da si v enem večeru privošči kar po 4 krave? Morda pa jih je več? Medved je sladkosnedec, mi je razložil prijatelj, in živini samo izmozga kri.

Lep kos Gorenjske smo prepevozili tisto popoldne, da, prevozili v avtomobilu; danes namreč se lahko v avtomobilu pripelješ visoko v planine, da ne omenjamo žičnic, ki pravim planincem že kradejo užitek naravnega plezanja po premnogih gorah. Tudi na sloviti Tolež malo pod nami prideš v avtomobilu in pokanje min nad nami napoveduje novo cesto tu čez, ki se bo priključila na cesto Škofja Loka-Bohinjska Bistrica. Tako bo mogoče voziti iz Radovljice čez Zgoško ravan tudi na Tolminsko; sicer je Podbrdo z novo cesto čez Petrovo brdo že povezano z Bohinjsko Bistrico in tako z Gorenjsko.

Tudi na Jamnik smo privozili. Visoko pod gozdom smo opazili preprost spomenik narodnemu heroju Kebetu, ki naj poznim rodovom priča o hudih osvobodilnih bojih po teh planinah, kakor umetniški spomenik padlim na pokopališču v Dobravi, med njimi tudi narodnemu heroju St. Žagarju. Da so Jamnik požgali Nemci, ni nič posebnega v zgodovini osvobodilne borbe, čudno pa je, kje so našli domačini toliko podjetnosti, da so tu gori visoko pod gozdom obnovili vas. Prav tako je pravi čudež, da v današnjih časih, ko vse sili z deželе v mesto, kmetje še vztrajajo po teh strmih pobočjih in — kakor mi je prijatelj razložil — še v oprtnjakih nosijo zemljo, ki jim jo voda odnaša v dolino, nazaj na ta pobočja. Ko bi kmetje povsod tako vztrajali na zemlji, bi danes prav gotovo ne imeli kmetijskih kriz, pa tudi stanovanjske stiske po mestih ne. Jamničani so vrh vsega še dokazali, da se da tudi na vasi sodobno delati in živeti, saj imajo v tej majhni vasi kar štiri avtomobile znamke «Volkswagen». Da lahko živijo na tako visoki življenjski ravni, jim pomaga v veliki meri gozd, sam prirastek v lesu, pa tudi žagarsko delo, ki ga opravljajo z najmodernejšimi žagami.

Moč Gorenjske je danes v še ohranjenem ravnovesju med industrijo ter gozdom in kmetijstvom sploh, pa tudi turizem odtehta vsekakor mnogo v letnih gospodarskih obračunih.

L. B.

Irian - težko breme za Indonezijo

Diplomatski predstavniki Nizozemske in Indonezije so 15. avgusta v New Yorku podpisali sporazum, po katerem je Nizozemska odstopila oblast nad Zahodnim Irianom (Zahodno Gvinejo) Indoneziji. Računajo, da bodo Indonezijci prevzeli oblast okoli 1. oktobra, potem ko bo Organizacija združenih narodov potrdila sporazum. Pri pogajanjih je posredoval bivši ameriški diplomat Bunker. V diplomatskih krogih so prepričani, da je predsednik Sukarno s tem sporazumom dosegel velik diplomatski uspeh. Pri tem so mu pomagale Sovjetska zveza, Kitajska in druge vzhodne, pa tudi nevtralne države. Do pravega boja med Nizozemci in Indonezijci pravzaprav ni prišlo. Nizozemsko javno mnenje je bilo vojaški akciji nasprotno.

Na Nizozemskem ne žalujejo posebno za Zahodnim Irianom, kjer živi okoli 700.000 ljudi, ker so Nizozemci prepričani, da so s to deželo imeli samo finančno zgubo. Stala jih je okoli 30 milijonov dolarjev na leto. Med Papuanci, ki bivajo na Irianu, in Indonezijci, ki so po veri mohamedanci, ni prave narodnostne sorodnosti. Kakor rečeno, pomeni indonezijsko-nizozemski sporazum veliko diplomatsko zmago za predsednika Sukarna, na drugi strani je pa tudi gotovo, da bodo nastopile pri upravljanju Iriana za Indonezijo precejšnje težave, združene s finančnimi stroški. Finančni položaj Indonezije je že tako dokaj težaven in se odraža tudi v šibkosti indonezijske valute. Rupija je namreč mnogo zgubila na svoji vrednosti. Aprila je dolar stal še 500 rupij, danes pa stane na prostem trgu že 900 rupij. Uradni tečaj je še vedno 45 rupri upravljanju Iriana za Indonezija mora zlasti uvažati mnogo riža, okoli milijon ton letno, kar jo stane vsako leto okoli 90 milijonov dolarjev. Riž, živila, gorivo in tkanine so se v prvih treh mesecih tega leta podražili za 50%.

Prodor angleškega premoga v Evropo?

V času, ko premogovna kriza v Evropi pravzaprav še vedno ni popustila in so mnogi premogovniki morali skrčiti svojo proizvodnjo, se Anglija pripravlja, da bi po obsežnih pripravah vrgla na evropski trg večje količine premoga, in sicer po konkurenčnih cenah. «National Coal Board» nekakšno ministrstvo za premog, namerava kar podvojiti izvoz angleškega premoga na evropsko celino. V ta namen bo urad izvršil vrsto izboljšav za prevoz in pretovarjanje premoga. Urad je o tem pred dnevi objavil podroben načrt. V njem je rečeno, da je za evropske termocentrale angleški premog še vedno najcenejše pogonsko gorivo. Ko bi se prevozna sredstva zlasti po morju še bolj izpopolnila, bi Anglija lahko prodajala svoj premog v Evropi po nižjih cenah, kakor jih postavljajo drugi premogovniki.

Po tem načrtu bodo uvedli neposredne zveze za železniški prevoz premoga iz rudnikov v Yorkshiru in Midlandu do angleških pristanišč na severni obali. V teh pristaniščih nameravajo čim bolj izpopolniti skladišča za premog, da bi lahko imeli vsak trenutek na razpolago zadostne količine premoga za izvoz. Za prevoz angleškega premoga v Evropo bodo najeli večje število velikih tovornih ladij, in to s tonažo 40.000 ton, ki bodo prepeljale premog kar pred velike evropske električne centrale ob obali. Nekatere ladje bodo ustrezno preuredili v ta namen. Ako bi poizkus uspel, bi pozneje gradili nove takšne ladje. Skušnja je pokazala, da je prevoz premoga cenejši, čim večjo količino lahko prevzame prevozno sredstvo. To načelo velja tudi za prevoz mineralnega olja in rudnin. Za prevoz premoga bodo Angleži uporabili tudi manjše ladje s tonažo 2.000-3.000 ton, da bi z njimi lahko vozili premog po notranjih vodah evropske celine, to je po rekah in prekopih, kakor jih imajo na primer Nemčija, Nizozemska in Francija.

Te načrte nameravajo Angleži izvesti ne glede na to, ali bo Anglija pristopila k Evropski gospodarski skupnosti. Danes izvaža Velika Britanija okoli 5,5 milijona ton, premoga na leto, od tega 4,4 milijona v Evropo; lani so bili glavni odjemalci Danska (1,29 milijona ton), Nizozemska (1,2 mil. ton), Zahodna Nemčija (0,56 mil. ton) in Francija (0,43 mil. ton).

Velike stavke v španskih premogovnikih

Prejšnji teden so v premogovnikih v Asturiji na Španskem izbruhnile velike stavke, ki so najprej zajele okoli 7.000 rudarjev, a so se pozneje še razširile, tako da je v določenih trenutkih stavkalo tudi do 13.000 rudarjev. Prav v tem predelu je bilo pred meseci močno stavkovno gibanje, ki se ga je udeležilo okoli 70.000 rudarjev oziroma delavcev. Rudarji zahtevajo izvedbo petdnevnega delovnega tednika. Vlada je nastopila z vso silo proti stavkajočim; očita jim, da niso njihovi sindikati poprej niti poizkusili doseči sporazum z lastniki premogovnikov, temveč so kar napovedali stavko. Da bi rudarje preplašila, je vlada dala zapreti najprej premogovnike v Venturi in Nicolasi, pozneje pa še druge. Nekatera poročila so se prvotno glasila, da so oblasti dale zapreti nekatere rudnike, ker niso dovolj donosni, v resnici pa je šlo z samo za protiukrep, ki naj bi stavkajoče rudarje preplašil. Iz Madrida je odšel v Asturijo glavni ravnatelj urada za delo, ki naj bi v tem sporu posredoval. Franco je izjavil dopisniku «New York Timesa», da bi oslabitev Španije hudo oslabila ves zapadni svet.

VZROKI STAVKE ŠPANSKIH RUDARJEV

Stavkajoči rudarji zahtevajo, naj bi tudi zanje veljal isti delovni čas kakor za nameščence v rudnikih, kar pomeni, da bi jim lastniki priznali isti delovni čas, ki velja za angleške rudarje. Vlada je odredila po stavkah v mesecu maju in juniju naj se tona premoga podraži za 75 pezet, da bi nameščencem in rudarjem lahko plačevali višje plače; povišek za vsako osebo je znašal povprečno 1500 pezet na mesec. Rudarji se pritožujejo, da je ta povišek sicer veljal za nameščence in zanje, v resnici pa ga rudarjem niso izplačevali tako redno kakor nameščencem. Rudarji poleg tega protestirajo proti premeščanju iz rudnika v rudnik, ki ima politično ozadje.

Značilno svarilo gospodarskim ustanovam

V začetku novega poslovnega leta je zakladni minister Tremelloni naslovil na javne ustanove gospodarske narave v Italiji okrožnico, ki je zaradi svoje nenavadne vsebine zbudila precej hrupa. V okrožnici je minister navedel, da so se kontrolni organi prepričali, da poslovanje javnih ustanov ni vedno v skladu z zakonsko ureditvijo in *da ustanove pogosto uporabljajo denarna sredstva v nedovoljene namene.*

Sedanji zgodovinski trenutek nalaga zakladnemu ministru dolžnost, nadaljuje okrožnica, da se prepriča o pravilnem poslovanju vsake ustanove javne narave. Tudi zaradi stabilnosti lire je važno, da se vse take ustanove, ki upravljajo javni denar, strogo drže zakonskih pravil o njihovem poslovanju.

Minister je v svoji okrožnici načel tudi vprašanje proračunov. Javne ustanove naj doslej pripravljajo take proračune, ki bodo jasno in nedvomno prikazovali njihovo resnično gospodarsko stanje. Vsaka ustanova naj poskrbi za to, da bo njena uprava pripravila vsako leto proračun in jasen obračun. S tem bo tudi odstranjena nevarnost, da bi moralo ministrstvo opozoriti posamezne ustanove na *nedovoljene izdatke* šele potem, ko so postali izdatki že neizbežni. Ustanove, ki sestoje iz več različnih sekcij, naj odslej sestavljajo skupne proračune za vse sekcije.

Vsak obračun pa naj dopolnjuje komentar iz katerega naj ne bo razvidno samo to, kaj je uprava med letom storila, temveč tudi, *zakaj je prišlo do posameznih operacij.* Vsekakor pa naj se ustanove zavedajo, da se mora njihovo delovanje omejiti v okviru sredstev, ki jim jih zagotavlja država.

Minister dodaja v okrožnici priporočilo, naj javne ustanove skrbe za to, da bodo investirale svoja sredstva na najbolj ekonomičen način, ne da bi zašle v pretirano imobilnost.

Živahna trgovina med Italijo in Švico

Po podatkih Zavoda za zunanjo trgovino je vrednost italijanskega izvoza v Švico narastla v letu 1961 na 179,8 milijarde lir (leta 1960 je znašala 152,6 milijarde), medtem ko je uvoz iz Švice dosegel vrednost 93,4 milijarde lir (leta 1960 86,3 milijarde). Prebitek za Italijo se je dvignil od 66,3 milijarde lir konec leta 1960 na 86,4 milijarde konec lanskega leta.

Italija izvaža v Švico industrijske izdelke, zlasti avtomobile, stroje, jeklo, čevlje, oblačila itd., važni pa so tudi nekateri kmetijski pridelki, kakor na primer vino, vermut, sveža povrtnina, sadje itd. Iz Švice pa Italija uvaža predvsem ure, sir, stroje, cigarete, kemične proizvode, zdravila itd.

Italija izvozi vsako leto v Švico približno dvakrat toliko, kolikor uvaža švicarskega blaga. V prvi vrsti je treba to pripisati dejstvu, da Švica nima lastne avtomobilske industrije, kakor tudi da nima težke industrije. Poleg tega imajo Švicarji razmeroma mnogo denarja. In nazadnje je treba upoštevati, da živi v Švici zelo veliko število Italijanov, ki radi kupujejo v Italiji pridelano in proizvedeno blago.

Ameriški denar za pogozditev Alžira

Hoxler Hamilton, ki upravlja ameriški Urad za mednarodni razvoj, je izdelal načrt za pogozditev pokrajine okoli Constantina. Pri tem delu bi zaposlil okoli 93.000 Alžircev kar za dve leti, vendar bi posamezne skupine delale samo po 14 dni, medtem ko bi se drugih 14 dni zaposlile pri drugem delu. Delavce bi plačali z žitom. Zato bi poslali v Alžirijo za 10 milijonov dolarjev kmetijskih presežkov, ki bi jih razdelile ustanove protestantske cerkve (Church World Service), s katerimi bi sodelovale alžirske oblasti. Poleg tega bi Amerika po posredovanju Rdečega križa poslala Alžircem še 57.000 ton zivil v vrednosti 13 milijonov dolarjev. Prvotni program je obsegal samo 31.000 ton.

Tudi Malta naj pristopi k EST

V Londonu se je ministrski predsednik Malte dr. Borg Olivier zaman več mesecev pogajal z angleško vlado za podelitev finančne podpore in priznanje večje avtonomije Malti.

Pred odhodom je v posebni vlogi na vlado zahteval, naj Anglija čimprej prizna neodvisnost Malte v okviru Britanske skupnosti (Commonwealtha).

Hkrati je zahteval od angleške vlade pooblastilo, da se Malta lahko pridruži Evropski gospodarski skupnosti. Angleška vlada ga je pooblastila, da se prične pogajati v ta namen z vodstvom Evropske gospodarske skupnosti. Ni še jasno, ali bo Malta pristopila k Evropski skupnosti pred včlanjenjem Velike Britanije.

Pridružitev Grčije Evropski gospodarski skupnosti se je te dni izvršilo tudi formalno.

naše mnenje

Človek ostane človek

Dan za dnem se kmetje ozirajo v nebo in majajo z glavo: Niti oblačka ni, vrh vsega še veter. Vprašujejo se, kdaj se bo luna menjala, upajoč, da bo vsaj tedaj zagrmelo in se zlilo izpod neba na žejna polja in vinograde. Zaskrbljeni niso samo kmetje, temveč tudi gospodarstveniki in državniki. Kar je med sušo zgorelo, je zgubljeno za kmeta, a tudi za državo in vso skupnost. Kar kupiš pri sosedih, moraš plačati s težkim denarjem.

Zato ni čudno, če človek tuhta, kako bi si v sili pomagal. Namakanje že precej izda; kjer je pač dovolj vode in kjer imajo ustrezne naprave, a pri nas nimamo Nila, da bi ga po kanalih spuščali po poljih. Po nekaj tednih suše se že skoraj izsušijo studenci in v listih se že pojavijo svarila: Štedite, z vodo! In še svet je takšen, da nam reke uhajajo pod skalovje in jih lahko še samo razkazujemo turistom po jamah.

Kaj hočete, poreče kdo, suše so bile in bodo, kakor pride nesreča in odide, ko opravi svoje. K sreči to ne bo več dolgo trajalo. Učenjaki pravijo, da si bo bodoči, človek znal pomagati tudi v suši, vsaj vedel bo, kdaj pride. Če bi naš kmet vedel, kdaj pride, bi že to bilo mnogo; sadil bi in sejal bolj zgodaj in pobral do zadnje bilke seno, ko bi vedel, da ne bo otave. Ko se bo zgodilo, si ne bo več bril norca iz vremenskih napovedi; pa še danes jih pozorno posluša pri radiu in presoja, katera je boljša, katera zadene in katera ne.

Učenjaki torej pravijo, da bodo lahko kmalu kmetom napovedovali, kdaj bo suša, kdaj povodnji, in mornarjem, kdaj bo morje mirno in kdaj ga bo bičal vihar, da se bo od besa penilo, pa tudi letalcem, kdaj se bodo lahko brez strahu dvignili na pot čez ocean. Vse to stoji črno na belem v poročilu Svetovne meteorološke organizacije, ki ga je ta sestavila na željo Organizacije združenih narodov. Se več, človek ne bo samo predvideval bodočega vremena, temveč bo lahko tudi vplival nanj. Že si vremenoslovci lahko pomagajo z dragocenimi vremenskimi podatki, ki jih zbirajo sputniki (sateliti), in lahko sledijo premikanju oblakov in drugim vremenskim spremembam po vsem svetu. Po vseh deželah bodo postavili vremenske opazovalnice na ladjah, letalih in sputnikih in tako si bodo izvedenci izmenjevali poročila o vremenskih okoliščinah na vsej Zemlji ter opozarjali ljudi, ko se bo približevala nevarnost izpod neba.

Toda čudno. Kljub temu še ne bo nebes na tej zemlji in človek bo ostal le človek. Isto poročilo, ki nam oznanja lepše čase, ko se kmetu ne bo treba tresti za pridelek, ne davkarju za davek, namreč opozarja, da bi samovoljno vplivanje človeka na vremenske razmere — recimo z razstreljevanjem posebnih bomb, — utegnilo povzročiti usodne vremenske spremembe; rodovitni kraji bi se potem lahko spremenili v puščave in škoda bi bila nepopravljiva, ker bi ne bilo več mogoče menjati podnebja.

Ali že danes vplivajo na vreme atomske razstrelitve? V neki meri prav gotovo, menijo učenjaki. In kaj šele bo iz nas, ko bodo ljudje res lahko tudi določevali vreme? Nekdaj so se narodi pobijali za posest zemlje, danes se Rusi in Amerikanci že bijejo za zrak in brezračni prostor, jutri se bomo še za vreme: kje naj dežuje in kje naj sonce sije, kje naj zemlja rodi in kje naj se krompir v njej posuši ali v vlagi strohni.

Kam se bomo rešili iz te zmešnjave? Na Luno bo treba, če nas tudi tam že ne bo prehitel isti človek, ki mu včasih pravijo tudi «beštija».

— lb —

PO SVETU

PO NOVEM ATENTATU NA DE GAULLA. Predsednik francoske republike de Gaulle je za las ušel novemu atentatu, ki so ga pripravili pristaši tajne organizacije OAS. Prejšnjo sredo so neznanci nanj izstrelili z majhnega tovornega avtomobila več strelov, ko se je vozil iz svoje hiše na deželi v Colombey-les-Deux-Eglises, in sicer blizu kraja Rond-point-du-Petit-Clamart, v družbi s svojo ženo in nečakom, višjim častnikom. V Parizu so oasovci naslednjega dne razširili letak, s katerim odobravajo atentat.

Prav tisti dan je imel gen. de Gaulle zelo šibko osebno stražo. Predsednik potuje vedno v navadnem avtomobilu, ki ni zavarovan pred streli. Po atentatu je dejal, da ima očitno srečo; vendar so v političnih krogih v skrbeh, kakšna zmešnjava bi nastala v Franciji, ko bi se bil atentat posrečil. Zato pripravljajo ustavo v smislu, da bi tudi v Franciji uvedli mesto podpredsednika republike; ta bi v kritičnem trenutku prevzel oblast.

CERKEV IN DRŽAVA NA POLJSKEM. Predstavnik poljskega urada za verske zadeve je dopisniku Reuterja razložil nekatere najnovejše ukrepe glede šol in zavodov, ki so bili do sedaj pod upravo redovnikov in redovnic. V času enega leta bo vse te zavode prevzelo ministrstvo za vzgojo, ker so v smislu zakona, ki ga je lani sprejel Sejem, dovoljene samo laične šole. Glasnik ministrstva je dodal, da so vsi oržavni uradniki prejeli nalog, naj pri prevzemanju takšnih šol in sirotišnic ravnajo taktno. V nekaterih primerih je prišlo do neprijetnih prizorov, tako na primer v Mocynu, severno od Varšave, ko je šlo za zavod pod upravo redovnic. Od 50 šol in 460 sirotišč jih je do sedaj ostalo v rokah duhovnikov 17 šol in 30 sirotišč. Polagoma bo država prevzela tudi te. Za redovnice in redovnike so našli novo zaposlitev v raznih domovih za otroke, starčke in neozdravljive bolnike.

ATOMSKE RAZSTRELITVE V SOVJETSKI ZVEZI. Zadnje dni so na Novi Zemlji in nekje drugje v Sovjetski zvezi razstrelili dve atomski bombi. Kakor trdi ameriška komisija za atomsko energijo, so Rusi v ponedeljek razstrelili še tretjo bombo, ki naj bi imela 10 megaton. Američani napovedujejo, da bodo Kitajci prihodnje leto razstrelili prvo atomsko bombo. Prvotno so pri atomskih pripravah Kitajcem pomagali tudi sovjetski izvedenci, pozneje pa naj bi bili to sodelovanje odpovedali. V Ženevi še trajajo pogajanja, da bi se atomski poizkusi prekinili.

OBSTRELJEVANJE HAVANE. V noči med 24. in 25. avgustom so kubanski izseljenci z dveh ladij pričeli obstreljevati Havano, glavno mesto Kube. Streljali so zlasti na hotel «Rosita de Hornedo», v katerem stanujejo gospodarski izvedenci iz vzhodnih držav, predvsem iz Sovjetske zveze. Ti pomagajo Kubancem pri gospodarski obnovi. Zdaj pripada ta hotel kubanskemu zavodu za prijateljstvo med narodi (ICAP). Pri obstreljevanju so bili menda ubiti trije Rusi. Fidel Castro je obtožil Združene ameriške države, češ da podpirajo in hujskajo kubanske izseljence proti sedanji vladavini na Kubi. Ameriška vlada je dala zapleniti ladji, s katerih so izseljenci streljali. Zunanji minister Rusk je obsodil početje izseljencev.

VOJAŠKI UDAR V ALŽIRU. Prav v trenutku, ko bi si Alžirci morali izbrati poslance za ustavodajno skupščino — volitve so bile razpisane za dan 2. septembra — se je notranji položaj v Alžiriji zopet zaplel. Zato so morali volitve odložiti. Glavni tajnik političnega urada, to je nove začasne vlade, ki je bila sestavljena sporazumno z vladnimi političnimi prvaki, Kider je v soboto prebral časnikarjem izjavo političnega urada, v kateri ta razglaša, da ne more biti več odgovoren za vodstvo države, ker mu to preprečuje peščica oficirjev. Dejansko je okrožje IV. prevzelo oblast v Alžiru, saj je preprečilo političnemu uradu uporabo radia in televizije. Prav tako so oficirji gospodarji alžirskega pristanišča, ki je glavno oporišče za prehrano prebivalstva. Mohamed Budiaf, ki je izstopil iz političnega urada dan prej, je očitno potegnil z vojaštvom. Oficirji v Alžiru so povezani z oficirji, ki so se utrdili v pokrajini Kabile. Položaj je toliko bolj tragičen, ker razsaja v Alžiriji huda beda, združena z brezposelnostjo. Alžirski voditelji si prizadevajo, da bi v Parizu izposlovali gospodarsko pomoč. Politični urad obtožuje oficirje, da so onemogočili izvedbo navodil političnega urada, naj se končno napravi konec ugrabitvam in aretacijam Evropejcev.

NAPETOST ZARADI BERLINA. Po dolgotrajnih razgovorih med sovjetskim poslanikom Dobrininom in ameriškim zunanjim ministrom Ruskom so se Rusi odločili za ostrejšo politiko glede berlinskega vprašanja. Po vsej verjetnosti so prej o tem obvestili Ameriko. Iz zahodnega Berlina so umaknili svojega vojaškega predstavnika, v vzhodnem pa so imenovali Nemca za vojaškega poveljnika. Ta naj bi bil zdaj pristojen tudi za zadeve zahodnega Berlina. S tem so Rusi očitno hoteli utrditi ugled vzhodnonemške vlade, ki je zahodnonemška vlada noče priznati; prav tako je ne priznavajo zahodne države. Po vsej verjetnosti naj bi to bil prvi korak k sklenitvi ločene mirovne pogodbe med Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo. Nedavno je napetost v Berlinu dosegla višek zaradi protiruskih demonstracij, na drugi strani pa je vzhodna policija ubila že več Nemcev na begu iz vzhodnega Berlina. Ni verjetno, da bi se odnosi med Sovjetsko zvezo in ZDA zaradi berlinskega vprašanja poslabšali, še posebno, ker se tudi v Londonu in Washingtonu že oglašajo ugledni politiki, ki svetujejo, naj Zahod vsaj «de facto» prizna Vzhodno Nemčijo.

ODSTOP ARMENSKEGA PATRIARHA AGAGIANIANA. — Kardinal Gregorij P. Agagianian je ostopil kot patriarh armensko-katoliške cerkve. Po nalogu papeža bo novi patriarh izvoljen 3. septembra, in sicer v Bejrutu, kjer se sestane 10 armensko-katoliških škofov. Kardinal Agagianian je zelo znana osebnost v Rimu in svoj čas so njegovo ime celo navajali med kandidati na papeški prestol. «Le Monde» je mnenja, da se je kardinal odločil za ta korak zaradi napetosti med Rimom in uniatskimi cerkvami. Tako je antiohijski patriarh Maksimos IV. menda izjavil, da ni mogoče biti hkrati patriarh in kardinal.

MEDNARODNA TRGOVINA

VIII. vinski sejem odprt

V Ljubljani so v soboto na Gospodarskem razstavišču svečano odprli 8. mednarodni sejem vin, žganih pijač in sadnih sokov. Na sejmu sodeluje 244 podjetij iz 18 držav. Goste je pozdravil podpredsednik občinskega ljudskega odbora Ljubljana Tone Koprivnikar. Otvoritvi sta prisostvovala člana Zveznega izvršnega sveta državni tajnik za blagovni promet dr. Marijan Brecelj in tajnik za proračun Zoran Polič. Nadalje so bili prisotni podpredsednik Zvezne gospodarske zbornice Geza Tikvicki, predsednik odbora za gospodarstvo Izvršnega sveta LRS Janko Smole in druge osebnosti iz gospodarskega življenja. T. Koprivnikar je zlasti naglasil, kako si je vinski sejem pridobil ugled v zunanjem svetu, saj sodelujejo pri podeljevanju nagrad mednarodne ocenjevalne komisije. Spregovoril je tudi predsednik sekcije za zadružništvo Zvezne gospodarske zbornice inž. Vojin Popovič.

Kmalu po otvoritvi je prišel na sejem tudi *predsednik republike Tito* v spremstvu soproge Jovanke in tajnika CK Zveze komunistov Slovenije Mihe Marinka. Pozdravil ga je predsednik izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj. Predsednik Tito je izjavil, da se veseli, da je na sejmu zastopanih toliko tujih držav in da se Jugoslavija uvršča med države, ki pridelujejo kakovostna vina. Vinogradniki bi morali imeti več smisla za tipizirana vina ter bi se morali združevati z namenom, da razvijejo sodobno kletarstvo in proizvodnjo enorodnih vrst vin; s sedanjim zaostalim načinom proizvodnje ne bodo mogli napredovati.

Še nekaj s celovškega velesejma

K poročilu o celovškem velesejmu (glej Gospodarstvo z dne 8. avgusta) naj dodamo še nekaj podatkov. Trst je razstavljal v manjšem improviziranem paviljonu nedaleč od jugoslovanskega paviljona. Tam je bila tudi informativna pisarna. Letos se Tržačani niso omejili na propagando s slikami, temveč so ob vhodu razstavili tudi eksotični les.

Jugoslovanski paviljon si je ogledalo več avstrijskih državnikov in ljudi iz poslovnih krogov; tako kancler dr. Gorbach, ki je odprl velesejem, nadalje deželni glavar dr. Wedenig, trgovinski minister Bock, predsednik parlamenta dr. Fiegl in državni sekretar Weikhart, katerim je jugoslovanski generalni konzul Trampuž razkazal paviljon. Obiskovalci in poslovni ljudje so se zlasti zanimali za *jugoslovansko pohištvo,* ki ga je razstavljalo podjetje Slovenija les, nadalje za izdelke *domače obrti,* ki jih izvaža podjetje Dom. Pozornost je zlasti vzbujal poseben stol ki mu pravijo tudi «kolonial» in je po zunanjosti prikladen tudi za opremo tipičnih kmečkih sob. Neko avstrijsko gostinsko podjetje hoče posebno kmečko sobo opremiti prav s takšnim stolom. Tudi ob tej priložnosti so se avstrijski trgovci zanimali za posamezne sestavne dele koles, kakor sedeže, žaromete in pedale, ki jih izdelujejo v Jugoslaviji. Za te artikle se v Celovcu zanima tudi predstavnik nekega švicarskega podjetja. Predstavniki zahodno-nemških tvrdk so se zanimali za jugoslovanske prehrambene proizvode. Podjetje Vino Koper je točilo svoja dobra vina. Naj še dodamo, da so si Avstrijci z zanimanjem ogledovali slike jugoslovanskih turističnih krajev, s katerimi je Turistična zveza Slovenije okrasila stene paviljona.

MEDNARODNI SEJEM V LEIPZIGU

Jesenski mednarodni velesejem v Leipzigu bo letos od 2. do 9. septembra. Na sejmu bo razstavljalo 6500 raznih podjetij na prostoru 110.000 kv. metrov. Iz Vzhodne Nemčije je prisotnih 60 izvoznih podjetij. Sejemska uprava pričakuje kupce iz 70 držav. Geslo prireditve je: ustalitev in razširitev trgovinskih zvez med Vzhodom in Zahodom. Sovjetska zveza bo razstavljala na prostoru 800 kv. metrov. Med razstavljenimi predmeti je tudi 60 vzorcev ženskih ur, 40 vzorcev moških ur in 26 vzorcev raznih drugih ur, kakor budilk in ur za vozila.

Prednosti dunajskega velesejma

Letošnji dunajski jesenski mednarodni velesejem (od 9. do 16. septembra) bo že 76. prireditev te vrste na Dunaju. Kakor znano, je dunajski velesejem splošne trgovinske narave in privablja mnogo obiskovalcev iz najrazličnejših dežel zaradi posebne lege Dunaja ,ki je primeren za posredovalno vlogo v veletrgovini med vzhodnimi in zahodnimi deželami.

Med raznimi posebnimi razstavami dunajskega mednarodnega velesejma naj omenimo razstavo embalaže, katere se bo udeležilo 35 podjetij iz te stroke. Embalažna tehnika se naglo razvija; za embalažo uporabljamo danes najrazličnejše snovi, kakor posebno plastiko, celofan, izdelke iz umetnih vlaken, steklo, lahke kovine in druge podobne snovi. Razstavljeni bodo tudi posebni stroji za embalažo.

Druga posebnost jesenske prireditve je razstava «Textilzentrum», to je razstava najrazličnejših tkanin. Dunaj je v trgovini s tkaninami tudi med ženskami znan po svoji «dunajski modi». Prav ta sloves v veliki meri pripomore vsako leto k uspehu te posebne razstave. Obiskovalci razstave si že zdaj lahko ustvarijo jasno sliko, kakšna bo moda ne samo to zimo ali prihodnjo pomlad, temveč tudi prihodnje poletje. Letos bodo prav gotovo še posebno pozornost zbujale pletenine.

UDELEŽBA TRSTA

Kakor v prejšnjih letih bo tudi letos naše mesto nastopilo na dunajskem velesejmu, in sicer z običajno stojnico. Poudarek bo kakor vedno na turističnih možnostih Tržaškega ozemlja in na uslugah, ki jih nudi pristanišče avstrijskim uvoznikom in izvoznikom. Sejem bo obiskal tudi predsednik tržaške trgovinske zbornice dr. R. Caidassi, ki se bo sestal s predstavniki dunajskih poslovnih krogov.

ZAGREBŠKI JESENSKI VELESEJEM

Letošnji 63. zagrebški mednarodni jesenski velesejem bo od 8. do 23. septembra. Letos bo na sejmu prvič zastopanih devet držav; napovedanih je mnogo delegacij iz tujine.

Reorganizacija trgovine na Koprskem

Po vojni je nastalo na Koprskem več trgovskih podjetij z vrsto različnih trgovskih lokalov. Tako je n. pr. trgovsko podjetje Soča v Kopru ustanovilo trgovine s tekstilnim, konfekcijskim, in galanterijskim blagom, čevlji, električkim materialom, radijskimi in televizijskimi sprejemniki, gospodinjskimi stroji itd. Podjetje Tehnoservis je ustanovilo drogerije, trgovine s pohištvom, železnino, barvami, laki itd. Podjetje Jestvine je organiziralo prodajalne živil, delikatese itd. Prav tako pisana je bila dejavnost podjetja Mavrica v Izoli, Prehrane v Piranu in še vrste drugih. Z leti so si pridružila ta podjetja tudi mnoge podeželske trgovine z mešanim blagom, katere so prej vodile kmetijske zadruge, ali pa so bile samostojne.

Ta velika pomešanost najrazličnejših trgovskih strok, večkrat celo v isti trgovini, je povzročila dve slabosti: zaradi raznoterosti blaga ni bilo izbire, prodajno osebje pa ni dovolj obvladalo posameznih strok. Posledica je bila, da je moralo veliko kupcev odhajati na nakupovanje drugam, posebno v Ljubljano ali v Trst, kjer nudijo specializirane trgovine izbiro in strokovne nasvete. Boj za specializacijo in modernizacijo trgovin se je pričel že pred leti, vendar z manjšim uspehom. Le podjetje Soča v Kopru je pričelo temeljiteje ločevati posamezne stroke, modernizirati lokale in nuditi večjo izbiro. Ostala podjetja so kazala manj volje za preusmeritev.

Šele sedaj je v teku temeljitejša reorganizacija. Posamezna podjetja si bodo izmenjala trgovine, tako da bodo poslovala po ločenih strokah. V zvezi s tem pripravljajo tudi načrte za preureditev trgovskih prostorov in graditev novih v projektiranih novih stavbah v Kopru, Izoli, Piranu in drugod.

R. G.

Drugi velesejmi

KDAJ BO MEDNARODNI SEJEM TEHNIKE V BEOGRADU?

Uprava beograjskega velesejma sporoča, da je zaradi boljše razporeditve sejmov menjala datum mednarodnega velesejma tehnike. Tako bo VII. sejem od 24. maja do 2. junija 1963.

SEJEM OBLAČIL «MODA PO SVETU» bo v Beogradu od 13. do 21. oktobra tega leta. Letos bodo v okviru tega sejma priredili tudi «sejem otroških potrebščin».

VZORČNI SEJEM FURLANIJE

Finančni minister Trabucchi je 25. avgusta v Pordenonu odprl XVI. «vzorčni sejem Furlanije-Julijske krajine». Na sejmu nastopa letos okoli 1000 razstavljavcev, povečini iz Severne Italije, pa tudi nekaj tujcev. Domača industrija obsega razstave gospodinjskih strojev, pohištva, tkanin in keramičnih izdelkov. Sejem ostane odprt do 9. septembra.

Premalo pobud v našem gostinstvu

Že večkrat smo zapisali, da je tržaška okolica lepa in prijazna ter da zasluži, da ji posvetimo več skrbi tudi s turističnega vidika. Toda za širši razvoj turizma na našem Krasu so poletja morda nekoliko prevroča. Poskusite na primer s popoldanskim sprehodom po stari cesti iz Gropade v Bazovico, ali iz Malega Repna v Briščike, pa se boste o tem za trdno prepričali. Čisto drugačen pa je sprehod po istih cestah v jeseni, ko je vročina že ponehala in ko se Kras odeva v rumeno in rdečo barvo in ko je brinjevo zrnje že temno. Takrat je Kras najlepši, zato privablja mnogo ljudi. Turistična sezona bi se morala začeti na Krasu v jeseni.

Toda motil bi se, kdor bi mislil ,da so naše kraške vasi v tem vročem avgustu brez življenja. Nasprotno, v večernih urah je vse živo v njih. Tako na Repentabru, tako v Bazovici ali v vaseh okoli Milj. Kakor hitro se spusti na zemljo večerni hlad, že se začno pomikati iz mesta vrste avtomobilov. Tržačani se zvečer razpršijo iz mestne sopare na vse strani, toda največ jih ubere pot po Severovi ulici do križišča nad Sv. Ivanom, kjer se jih nekaj odloči za Bazovico, ostali pa obrnejo proti Občinam in Repentabru.

Okrog 10. ure zvečer ne najdeš več mesta v gostilni pri Furlanu na Repentabru, ne v gostilni pri Pošti v Bazovici. Tujcev skoraj ni videti. Pač pa so številni domači letoviščarji, ki so se umaknili iz mesta, da bi se naužili svežega zraka, ki ga tu na kraški planoti res ne manjka. V sami Bazovici jih sedaj letuje okoli petdeset. Nastanjeni so pri zasebnikih, ker vas nima gostišč. Zato pa je okoli cerkve kar 8 gostiln. Seveda so tudi Občine, kakor vsako leto prepolne Tržačanov.

Tujski turizem se razvija v glavnem ob morski obali. Zaradi tega se tudi vse gostinske pobude drže obalnega pasu. Če izvzamemo nekaj gostišč na Občinah, in na Repentabru, se nova gostišča pojavljajo le na obali od Miramara do Štivana. Zlasti število manjših gostišč se nenehoma veča. Letos na primer smo dobili na Tržaškem naslednja nova gostišča: v Sesljanu «Villo Grazio» s 6 sobami, «Belvedere» z 21 sobami in «Sistiana» s 17 sobami; v Miljah «Locanda Corallo »s 7 sobami in «Olimpya» z 38 sobami. V Barkovljah so znano restavracijo «Tritone» predelali v istoimensko gostišče z 12 sobami itd. Pas med avtomobilsko cesto in morjem je zelo slikovit, saj nudi edinstven pogled na kraške skale ,ki padajo skoraj navpično v morje; na njih pa je še vedno toliko prostora, da si je znal naš človek postaviti nekaj manjših vinogradov čisto do morja. Prav ta pas izpreminja lice iz leta v leto; obvodi zidajo vile in pristane za motorne čolne, z glavne ceste trasirajo odcepe proti morju, itd. Še pred desetimi leti smo se z glavne ceste nekje pod Sv. Križem spuščali k morju tako nekako ,kakor se je spuščal Robinzon na svojem otoku, ali, če smo se le preveč bali kač, po vrtoglavih stopnicah, po katerih nosijo ob trgatvi vrli Križani na vrh težko natlačene brente grozdja. Danes te poezije skoraj ni več. Danes te k morju dovedejo betonske stopnice ali asfaltirane ceste. Zato pa je zdaj tudi tam spodaj tako tesno, medtem ko smo bili na vsej obali pred desetimi leti samo mi trije ali štirje Robinzoni .

Za naše obrežne naselbine je morje pravo bogastvo. Najprej so po njem ribarili, zdaj pa so ta posel skoraj opustili ter se lotili drugega, ki je prav tako povezan z morjem. Nekdanji ribiči so postali delavci in uradniki, sicer pa si eni in drugi zdaj pomagajo s tem, da oddajajo tujcem in letoviščarjem po eno ali dve sobi; v Devinu na primer ni hiše, da ne govorimo o velikih hotelih, kakor je Plesov, ki ne bi imela v gosteh enega ali več tujskih družin. Največ ima Nemcev, medtem ko je bilo v prejšnjih letih na tem koncu največ Avstrijcev. a tudi Francozov in Švicarjev je precej. Vsi se počutijo zelo dobro. Za borih 2.000-2.500 lir na dan imajo na razpolago dovolj hrane, prenočišče in morje. Na kopanje hodijo v kopališče ali pa v pristan, kjer sicer ni kopanje tako ugodno, ali ima nedvomno prednost, da je zastonj. Od portiča do vrha pa vidiš samo nove vile in gradbišča. Tu so si postavili lepa bivališča znani tržaški zdravniki, javni delavci, skratka Devin postaja «rezidenca». V portiču skoraj ni več navadnih ribiških čolnov, zato pa se guga na bistri vodi čedalje več motornih čolnov bele in rdeče barve. Princ Turn und Taxis prodaja svoja posestva kos za kosom po 5.000 in celo 7.000 lir kv. meter.... Povpraševanje po obalnih parcelah še vedno narašča. To se dogaja v Devinu, slika pa se spremeni, če pogledamo v Sesljan ali Grljan. Vsem tem krajem, od Miramara pa tja do Štivana, se obeta s turističnega vidika prav lepa bodočnost. Škoda, da pri vsem tem niso ljudje malo bolj aktivni. Zdi se, kakor da jim ne gre, da bi prišli na dan s kakšno večjo zamislijo. Zadovoljni so s tem, da oddajajo nekaj sob in razen nekaj hvalevrednih primerov ne kažejo zanimanje za večje pobude. Mar ne bi kazalo zdaj res pogledati, kaj se da narediti na področju turizma, in to zlasti na obali, kjer bo vsaka taka zamisel doživela gotov uspeh.

Slovenci smo prodrli že ob preseljevanju narodov do morja na eni izmed najlepših obal v Evropi, a zdai se z nje umikamo, ne da bi jo hoteli gospodarsko izkoristiti. Zakaj prepuščamo pobudo za nove gostinske obrate drugim? Včasih se da tudi z malo denarja mnogo doseči.

Nagel razvoj japonskega gospodarstva

Celotna proizvodnja na Japonskem je dosegla lani vrednost 16,975.100 milijonov jenov, to je 3,006.700 milijonov ali 21,5 odst. več, kakor je znašala vrednost proizvodnje iz prejšnjega leta. Tudi v letu 1960 je Japonska zabeležila napredek v tem pogledu, in sicer 12 odst. v primerjavi z letom 1959. Lanski razvoj pa je iznenadil same Japonce. Naraščanju proizvodnje je sledilo naraščanje narodnega dohodka, osebnih izdatkov in v določeni meri tudi cen. Obseg investicij v indutsrijsko opremo je bil lani za 37,9 odst. večji od tistega iz leta 1960. Japonci so s tem začeli izvajati desetletni gospodarski načrt znan po imenu njegovega zagovornika g. Ikeda, ki predvideva podvojitev narodnega dohodka v 10 letih. Investicije pa so z druge strani povzročile v japonski plačilni bilanci s tujino primanjkljaj 980 milijonov ameriških dolarjev.

Turizem

VEČ TURISTOV V MILANU. V prvem letošnjem polletju je obiskalo Milan 1,250.000 Italijanov in 714.542 tujcev. V milanski pokrajini pa so zabeležili prihod 250.000 italijanskih in 32.000 tujih gostov. Ti podatki kažejo na 5%-tno napredovanje. Lani je turizem vrgel Milanu in njegovi pokrajini okoli 55 milijard lir, letos pa se jih je do konca junija nabralo že 35. Tako računajo, da bo do konca leta dosežen rekorden inkaso v višini 70 milijard lir.

KOLIKO TROŠIJO TURISTI. Izdatki tujih turistov v Italiji so narastli od 161 milijard lir v letu 1956 na 402 milijard v lanskem letu, to je za okoli 150%. Število hotelov in drugih gostišč se je v istem razdobju povečalo od 26.074 na 32.405 (to je za 24%); število sob se je pomnožilo od 312.756 na 455.985 (to je za 46%); število ležišč pa od 530.56 na 792.603 (ali za 49%). Južna Italija ima razmeroma več prvorazrednih hotelov kakor Srednja ali Severna. Število turistov, ki obiščejo vsako leto Južno Italijo, predstavlja nekako 20% števila turistov, ki obiščejo Severno Italijo. Po številu obiskov je med pokrajinami na prvem mestu Lombardija, tej sledijo Lacij, Benečije, Toskana, itd. Tujih turistov pa ima največ Benečija.

POMORSTVO

LADJE SPLOŠNE PLOVBE

Motorna ladja «Bled» je 17. avgusta priplula v Dakar, nato je nadaljevala pot v Freetown, Monrovijo, Takoradi, Temo, Lome in Lagos, kjer jo pričakujejo 11. septembra. Motorna ladja «Bohinj» je na poti v Casablanko, od koder jo pot vodi na Reko, v Koper in Benetke, kjer bo pristala 17. septembra. Motorna ladja «Bovec» je 20. avgusta odplula iz Santosa za Montevideo in Buenos Aires.

NAPOVEDANE LADJE JUGOLINIJE

Proga Jadransko morje — Indija — Pakistan Učka 9/9, Dinara 30/9, Velebit 28/8, Lika 15/9

Proga Jadransko morje — Indonezija — Daljni vzhod Velebit 28/8, Lika 15/9

Proga Jadransko morje — Japonska Velebit 28/8, Lika 15/9

Proga Jadransko morje — Perzijski zaliv Lovčen 2/9, Romanija 20/9

Proga Jadransko morje — Severna Evropa Pula 5/9

Socialni utrinki

BARI SE ŠE NI POMIRIL. V Bariju so gradbeni delavci zaposleni na okoli 400 gradbiščih uprizorili stavko, s katero so hoteli podpreti svoje zahteve po zboljšanju delovnih pogojev. Policija je ostro nastopila in razgnala povorko stavkajočih delavcev. V znak protesta so sindikalne organizacije sklenile podaljšati stavko za nadaljnje 3 dni, levičarski parlamentarci pa so vložili protest pri vladi. Liberalec Malagodi je zahteval od predsedka vlade pojasnila glede dogodkov v Bariju, ki je že dober teden v veliki napetosti.

Iz Rajblja na Mangrt

Kaj sta doživela dva slovenska rudarja

Naslednji dopis je napisala «težka rudarjeva roka» iz Rajblja, na skrajni meji slovenske zemlje proti zahodu. Dopis je značilen za pojmovanje in gledanje našega preprostega človeka, ki se čuti navezanega na naše liste in našo skupnost. Zato ga prav radi priobčujemo. (Pripomba ured.)

RAJBELJ, 30. julija

Ker sva bila z mojim prijateljem dvakrat opisana v «Gospodarstvu», enkrat od dopisnika Draga Godine — po njegovi zaslugi sva se stalno naročila na list — drugič v članku «Naše mnenje», sva se odločila, da primeva za svinčnik in opiševa najin izlet iz Rajblja na Mangrt.

Bilo je 26. julija. V Rajblju so praznovali zgodovinski dan. Blagoslovili so temeljni kamen za novo cerkev, ker je bila dosedanja premajhna za naraslo število prebivalstva. Kapelico so prvič sezidali pod bamberško vladavino s privoljenjem oglejskega patriarha (leta 1675) in na pobudo tedanje gospodarice Ane Strugl (Štrukelj); zato so tudi cerkvico posvetili sv. Ani. Pozneje so prizidali še stolp in zakristijo.

Torej k stvari: Ker sem Julijske Alpe z italijanske strani s svojim prijateljem že večkrat preplezal in mi je prijatelj France pogosto pripovedoval, kako je lepo na oni strani, sem se odločil ,da jo tudi sam mahnem na Mangrt. Rad bi bil užival s tega našega gorskega očaka lep razgled. Domenili smo se v treh. da drugi dan, 26. julija ob dveh po polnoči odrinemo na pot ,vendar tretjega — Tončeta ni bilo; drugi dan nam je povedal, da je zaspal.

Omeniti moram, da sem prvič, odkar obstaja nova Jugoslavija, ta dan prekoračil italijansko-jugoslovansko mejo. Za to sem porabil propustnico. Bil je krasen dan. S prijateljem Francetom sva jo mahnila čez Predilski prelaz. Na meji nama niso delali nobenih težav ne na tej ne na oni strani, čeprav je bilo zgodaj zjutraj. Od mlina sva šla naprej do križa in do stana v planini, kjer so pridno pastirji molzli čredo. V njej je bilo okoli 300 ovac. Ker se je obetal krasen dan, je bilo treba pomolsti živino zgodaj, da bi lahko odšla na pašo in potem prinesla mleko v stan. Mimo gornjega stana sva po dveurni hoji prispela do planinske koče kmalu po peti uri. Ta čas še ni bilo tam mnogo turistov. Bil je tudi delovni dan. Naša Lena pa je že bila pokonci in tudi tranzistor je ubiral lepe melodije. Lena je doma iz Loga pod Mangrtom in oskrbuje kočo z neko drugo gospodično. Po kozarčku brinjevca in steklenici triglavskega piva sva naskočila še zadnji del poti.

Dan je bil krasen, vendar je pihala mrzla sapa. Z vrha je bilo videti daleč naokoli tja do Grossglocknerja in pod nama se je zdelo vse tako majhno. Nazaj grede sva se zopet ustavila v koči in tam odpočila. Zopet sva se srečala s pastirji. Nama sta bila zadosti brinjevec in čaša piva, zato sva italijansko vino dala pastirjem. Toda pastirja nista bila vajena močne pijače, ta jima je udarila v glavo in kmalu je po planinah odmevalo veselo ukanje.

S prijateljem sva jo mahnila po dolini nazaj na Predilski prelaz. Omeniti še moram, da sem na tej turi doživel več presenečenj. Prvič me je presenetilo prijazno vedenje jugoslovanskih obmejnih organov. Moram namreč reči, da sem jih v zamejskih listih nekajkrat malo ožehtal, češ da so nevljudni. Drugo, kar me je presenetilo: jugoslovanske gospe in gospodične, ki sva jih srečala, se niso nič razlikovale od drugih letoviščark Nemk, Holandk, Angležinj in drugih; vse so bile lepo oblečene in omikane, pa tudi noge so imele lepe; saj pravijo, da kar je Bog ustvaril, lahko občudujemo.

Moram končati. Zmetal sem na papir svoje misli in doživljaje nekoliko prenaglo. Služba me kliče in pismo bi rad oddal še nocoj. Naj še omenim tole: Po prijaznem posredovanju obmejnih organov z obeh strani, naju je potegnil dol v Rajbelj neki beli avto, v katerem sta sedeli dve gospe in en gospod. Avto je imel tablico TS, to pomeni ,da je bil iz Trsta. Tako se je končal najin izlet, ki sem ga opisal samo površno. Imam težko rudarsko roko in misel mi je vklenjena. Pozdravljam Vas v slovenskem duhu.

T. Č.

Iz Bovca na Mangrt

Z jugoslovanske strani hodijo turisti, med njimi tudi precej Tržačanov, na Mangrt od Bovca po dolini Koritnice in dalje proti Logu pod Mangrtom. Skozi slovito sotesko Bovških Kluž se vzpenja cesta do Loga, ki stoji sredi silnega gorskega okvira z Rombonom, Jerebico, Mangrtom in Jalovcem; nato se vije pot mimo spomenika padlim (leta 1809) za obmejni preval Predel (1154 metrov). Onstran meje, to je na italijanski strani, se pot nadaljuje do Trbiža. En kilometer pred Predelom se oddvoji 12 kilometrov dolga visokoalpska — tudi za avtobus vozna Mangrtska cesta, ki nas pripelje na preval (2.072 metrov) z zavetiščem pod Mangrtom; že od tu je lep razgled, še lepši pa je z vrha Mangrta, do koder je od Zavetišča še eno uro in pol hoje. Od tod sega oko preko Julijcev in Karavank do Visokih Tur. Mangrt (2678 metrov) ni nič za 200 metrov nižji od Triglava (2863) in hoja na Mangrt je mnogo lažja.

NAJNOVEJŠE ZAHTEVE AMERIŠKIH ŽELEZARN

Predstavniki ameriške železarske industrije zahtevajo, naj vlada poostri uporabo zakonodaje glede «buy american» (Kupuj ameriško blago); ti se protivijo neupravičenemu nakupovanju surovin in drugih potrebščin v tujini s strani vlade. Edino ako bi tuje blago bilo za 50% cenejše kakor domače naj bi bila nabava v tujini upravičena.

BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S.P.A.-D.D.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 · VPLAČANIH LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TELEFON ŠT. 38-101, 38-045 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

V službi gospodarstva
Al servizio dell'economia
9. - 16. IX. 1962
76. DUNAJSKI MEDNARODNI VELESEJEM
FIERA INTERNAZIONALE DI VIENNA

V RAZSTAVNEM POSLOPJU:
Moda in tekstil
La moda e i tessili
Modne revije
Sfilate di moda
NEL PALAZZO FIERISTICO:
Krznarstvo
Pellicceria
POSEBNE RAZSTAVE:
MOSTRE SPECIALI:
«Vse za otroka»
«Pogrnjena miza»
«Tehnika in igrače»
«Tutto per il bambino»
«A tavola»
«Tecnica e giocattoli»
NA RAZSTAVIŠČU:
Tehnika - Industrija
Tecnica - Industria
Obrt - Poljedelstvo
Artigianato - Agricoltura
ALL'APERTO:
Gradbeništvo
Edilizia
URADNE KOLEKTIVNE RAZSTAVE IZ 16 EVROPSKIH IN ČEZMORSKIH DRŽAV
MOSTRE COLLETTIVE UFFICIALI DI 16 PAESI D'EUROPA ED EXTRAEUROPEI
Informacije:
Informazioni:
WIENER MESSE - AG., WIEN 7, Messeplatz 1
Avstrijski trgovinski poslanik v Trstu:
Il Delegato Commerciale austriaco a Trieste:
EGON METZEL, Piazza della Repubblica 1

VIII. MEDNARODNI SEJEM VIN
žganih pijač, sadnih sokov in opreme
Od 25. VIII. do 2. IX. 1962 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani (Jugoslavija)
VSE INFORMACIJE: GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE - LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA) - TITOVA CESTA, 50

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA
SEDEŽ, TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 8-I. - TELEFON ŠT. 37-808

Hujše obdavčenje najemnin

Na svoji zadnji seji je ministrski svet sprejel zakonski osnutek ,ki ga je pripravil finančni minister Trabucchi, o novem načinu obdavčitve najemninskih pogodb. Po starem zakonu se višina prometnega davka in davka za registracijo na najemninske pogodbe računa na podlagi mesečne najemnine. Po novem zakonu pa se bo obdavčenje pogodb vršilo na podlagi «najemninske vrednosti» stanovanja ali poslovnega prostora. Oba davka bosta predstavljala skupno okoli 8 odst. najemninske vsote. Po izjavah ministra Trabucchija bo to obdavčevanje nižje kakor sedanje (3, 80 odst. ,in sicer 0,50 odst. za davek na registracijo in 3,30 odst. prometnega davka), in sicer zaradi tega, ker bo novo obdavčenje zadelo le čisti dohodek od oddanega prostora, po odbitku vseh stroškov. Združenje lastnikov nepremičnin pa nasprotno trdi, da bo novo obdavčenje večje od dosedanjega, in sicer zaradi tega ker je po zakonu dovoljeno odbiti za omenjene stroške le 25 odst. prejete najemnine. Davek v višini 8 odst. bi potem zajel 75 odst. prejete najemnine in bi to dalo več kakor prejšnji davek 3,80 odst. na celo najemnino.

Od 1. julija višje pokojnine

Kakor smo že na kratko poročali, je bil pred kratkim v senatu in poslanski zbornici izglasovan zakon o povišanju pokojnin, ki jih izplačuje državni zavod INPS. Višje pokojnine veljajo od 1. julija. Zavod je že začel izplačevati invalidnine in družinske pokojnine po novih lestvicah, medtem ko bodo zavarovanci, ki uživajo starostno pokojnino, prejeli povišek tudi za julij in avgust v mesecu septembru. Novi zakon je povišal najnižje pokojnine na 12.000 oziroma na 15.000 lir na mesec. Prve bodo deležni upokojenci, ki še niso dopolnili 65 let, do druge pa imajo pravico starejši upokojenci. Preživeli svojci neposrednega upokojenca bodo tudi prejemali višje pokojnine (kakor znano, znašajo te pokojnine 50 odst. neposrednih pokojnin).

Višina drugih pokojnin se ravna po prispevkih, ki jih je posamezni delavec in uslužbenec vplačal pred upokojitvijo. Za enake vplačane prispevke pa prejemajo moški višje pokojnine kakor ženske .

V naši razpredelnici navajamo v prvem stolpcu prispevke za moške in v drugem prispevke za ženske; v tretjem stolpcu so podatki o dosedanjih pokojninah za ene in druge, v četrtem pa so zbrane pokojnine po novem povišku (v veljavi od 1. julija dalje); pri izplačevanju pokojnin si zavarovalni zavod zadrži 20 lir kot prispevek za Italijansko združenje upokojencev.

Moški	Ženske	prejšnja od 1. 7.	
10.000	11.425	12.250	16.050
11.000	12.385	13.150	17.200
12 000	13.405	14.100	18.450
13.000	14.425	15.050	19.750
14.000	15.385	15.950	20.900
15.000	16.405	16.900	22.100
16.000	17.425	17.750	23.250
17.000	18.385	18.650	24.400
18.000	19.405	19.600	25.650
19.000	20.425	20.550	26.950
20.000	21.385	21.400	28.000
21.000	22.405	22.350	29.250
22.000	23.425	23.250	29.250
23.000	24.385	24.150	31.600
24.000	25.705	251.00	32.850
25.000	26.525	26.000	34.050
26.000	27.385	26.900	35.200
27.000	28.405	27.850	36.450
28.000	29.425	28.750	37.650
29.000	30.385	29.700	38.900
30.000	31.405	30.600	40.050
31.000	32.425	31.500	41.250
32.000	33.385	32.400	42.400
33.000	34.405	33.350	43.650
34.000	35.425	34.250	44.850
35.000	36.385	35.150	46.000
36.000	37.405	36.100	47.250
37.000	38.425	37.000	48.450
38.000	39.385	37.900	49.600
39.000	40.405	38.850	50.850
40.000	41.425	39.750	52.050

KRONIKA

ODHOD GENERALNEGA KONZULA DR. VODUŠKA

Jugoslovanski diplomati se navadno menjajo po štirih letih službovanja na istem mestu. Tako je prišla vrsta tudi na dosedanjega generalnega konzula v Trstu dr. Ž. Voduška. Kmalu po poslovilnem sprejmu, ki ga je priredil na vrtu generalnega konzulata, se je v petek poslovil od Trsta in se v spremstvu svoje soproge in otrok odpeljal čez Ferneče v Jugoslavijo na novo mesto. Med svojim bivanjem v Trstu se je dr. Vodušek, ki je sicer po rodu Tržačan, kaj kmalu vživel v tržaške razmere in obsežno delo na obširnem področju tržaškega generalnega konzulata, ki sega tja do Južnega Tirola. Pri tem so mu pomagale njegova diplomatska rutina, uglajenost in izredna informiranost, pa tudi odkrit nastop, odprt za vsakogar, ki se mu je uradno ali neuradno približal. Prav za to se je od njega naša javnost toliko teže poslovila.

Do nastopa novega generalnega konzula g. Rudija Janhube bo vodil posle konzul Aleksander Oluič, ki je v spremstvu vicekonzula Srečka Kovačiča spremil odhajajočega generalnega konzula do meje. Novi generalni konzul, ki nastopi te dni, se je že udejstvoval v diplomatski službi, in sicer kot svetnik na jugoslovanskem poslaništvu v Rimu, v javnosti pa je znan tudi kot publicist, ki je posegal tudi na kulturno področje. Bil je tudi ravnatelj «Slovenskega poročevalca» pred združitvijo tega lista z «Ljudsko pravico» v «Delo».

Nov vojaški poveljnik. Divizijski general L. Vismara, ki poveljuje vojaškemu prezidiju na Tržaškem, je premeščen na drugo službeno mesto. Za novega poveljnka tukajšnjih čet je bil, imenovan general A. Guadagni, rojen v Trstu, 1904. leta. General Vismara, ki bo odstopil 1. septembra, je poveljeval tržaški garniziji štiri leta.

ŠTETJE OBRTNIKOV

Do 30. septembra bo tržaška pokrajinska uprava sporočila ministrstvu za industrijo število obrtniških delavnic na Tržaškem. V tej zvezi bo poseben odbor sestavil poročilo tudi o tem ,koliko obrtniških delavnic je prešlo med «malo industrijo».

Šestštevilčna telefonska števila. Telefonsko podjetje TELVE bo uvedlo šestštevilčna števila za navadne telefonske aparate. S petimi številkami se namreč sestavlja samo okoli 80.000 različnih številk, Trst pa ima že zdaj 75.000 naročnikov. (Matematiki znajo, da je mogoče s 5 številkami sestaviti več kakor 80.000 petštevilčnih števil, toda za TELVE odpadejo vsa števila z «0» in «1» v začetku). Najprej dobijo šesto številko telefonske številke, ki se zdaj začenjajo z 72, 73, 80, 81 in 82.

ŽIVAHEN OBMEJNI PROMET

V enem samem tednu je prešlo mejo med Italijo in Jugoslavijo na našem področju nekaj čez 100.000 oseb, od tega 30.000 Italijanov. Na dan 15. avgusta je s propustnico prekoračilo mejo okoli 50.000 ljudi. Med turisti, ki so prišli ta čas v Trst, je bilo največ Jugoslovanov, nato Francozov in Nemcev. Avstrijci so zasedli šele četrto mesto.

DAROVI ZA ŽRTVE POTRESA. Tudi Trst in naša okolica sta se lepo odzvala pozivu za nabiranje darov za žrtve hudega potresa, ki je zadel južno Italijo. Do ponedeljka so na Tržaškem zbrali že sedem milijonov lir v ta namen. Darove sprejemata blagajni radiotelevizije (RAI TV) v Ulici sv. Katarine št. 7 in na Oberdanovem trgu št. 5.

SPLOŠNA STAVKA BOLNIŠKIH ZDRAVNIKOV. Osrednji odbor Združenja italijanskih zdravnikov po bolnišnicah v Rimu je napovedal za dan 1. septembra splošno stavko po v vsej Italiji. Zdravniki zahtevajo preureditev zdravniške službe v bolnišnicah. Ako bi s to stavko ne dosegli zaželenih uspehov, bodo zdravniki stavkali še 7. in 8. septembra.

ZOPET VEČ JUGOSLOVANOV PO TRGU. Poleg jugoslovanskih turistov prihaja v zadnjem času v Trst zopet več potnikov, ki po tržaških trgovinah nabavljajo razno potrosno blago in ga odnašajo v Jugoslavijo. Tako je zopet oživela trgovina po tržaških trgovinah, pa tudi ob stojnicah pri Rdečem mostu čez Kanal.

PROMET NA LETALIŠČU V RONKAH. Letalski promet na progi Trst-Benetke (pravzaprav Ronke-Benetke) se je začel razvijati v preteklem aprilu. V tem mesecu je pristalo in odletelo 13 letal s 143 potniki; v maju se je promet dvignil na 21 letal s 310 potniki; v juniju na 23 letal s 320 potniki, v juliju pa je število pristankov in odletov doseglo 27.

NAŠE SOŽALJE

V Trstu so umrli trgovec Stano Premru, Secondo Zanuso in Pavla Zadel; v Bazovici Anton Racman, v Lonjerju Ana Čok in 23-letni Franko Lupi-Volk, ki se je smrtno ponesrečil z motorjem, v Nabrežini Ivan Vižentin, v Boljuncu Mihael Pečenik; na avto cesti med Brescio in Bergamom je izgubil življenje pri prometni nesreči 34-letni šofer Peter Pavšič iz Gorice; v Gorici je pri cestni nesreči umrl 30-letni Rado Ferfolja iz Štandreža.

V Beogradu je umrla Dora Mihelj, vdova po mizarskem mojstru Josipu Mihlju. Pokopali so jo v Braniku, kjer je bila rojena in kjer počiva že njen mož. Kakor rajni Mihelj, je bila tudi ona znana med beograjskimi Slovenci, ki so se radi zbirali v njuni hiši.

Na političnem obzorju

V VRSTAH DEMOKRATSKE ZVEZE v Trstu se razprtije niso popolnoma polegle, kakor je poročal na zadnjem občnem zboru njen predsednik. Prevladala je sicer skupina predsednika dr. B. Agneletta proti Marku Udoviču, ki je bil izključen iz zveze, vendar je nekaj članov oziroma odbornikov ostalo na strani izključenega, med temi tudi g. Flajban. M. Udovič se je v pismu na glavni odbor, ki ga je podpisalo tudi več odbornikov, obregnil tudi ob inž. B. Sancina, vendar je večina članov na občnem zboru umaknila svoje podpise s tega pisma. Volitve so potrdile v glavnem dosedanje vodstvo zveze, ki ji bo še nadalje predsedoval dr. B. Agneletto. V svojem poročilu je ta naglasil, da je tesno sodelovanje s Slovensko katoliško skupnostjo v Trstu osnovni pogoj vsakega uspešnega političnega uveljavljenja slovenskih demokratov na Tržaškem. S SDZ v Gorici, s katero je združena goriška Slovenska katoliška skupnost, še ni prišlo do združitve. Želeti bi bilo, da bi se v Trstu najprej spojili SDS in Slovenska katoliška skupnost, potem bi laže prišlo do spojitve med SDZ v Trstu in SDZ v Gorici. Čeprav je bila Neodvisna socialistična zveza v Trstu razpuščena, bo treba tudi v bodoče računati s «titovci» kot političnim činiteljem, je poudaril dr. Agneletto; kajti oni so ohranili kulturne in gospodarske organizacije. Pri naporih za uresničenje manjšinskih narodnih pravic bo SDZ v Trstu z njimi sodelovala, toda vedno na natančno opredeljenih področjih in pod pogojem, da bodo svoje ideološke težnje podredili narodnim.

PRED NOVO VOLILNO BITKO. Prof. P. Sema je v zadnji številki «Dela» pod tem naslovom odprl agitacijo komunistične partije Italije na Tržaškem za občinske volitve v Trstu, ki bodo v prvi polovici novembra. Te volitve se ne bodo nanašale le na izvolitev občinskih svetovalcev in spremembe v občinski upravi, pravi pisec, marveč bodo morale prispevati k splošnim spremembam, ki naj zboljšajo gospodarski položaj tržaške občine in pokrajine. Prof. Sema trdi, da se je po nekaj mesecih sredinske levičarske vlade pokazalo, kako prazne so bile vse njene dosedanje obljube.

Vpisovanje in izpiti na slovenskih šolah

Na drž. učiteljišču s slovenskim učnim jezikom v Trstu se bodo začeli VSTOPNI IN POPRAVNI IZPITI dne 3. septembra. Pismene skušnje za USPOSOBLJENOSTNI izpit pa se začno dne 14. septembra.

Popravni izpiti *na državnem trgovskem tehničnem zavodu* v Trstu, Ul. Caravaggio 4. se bodo začeli 3. septembra, a popravni izpiti se bodo začeli 14. septembra. Vpisovanje za šolsko leto 1962/63 se zaključi 25. septembra. Tajništvo zavoda posluje vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Na državni industrijski šoli v Dolini se začnejo izpiti vseh vrst 3. septembra. Vpisovanje je v tajništvu vsak dan od 8.30 do 12. ure.

Na državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom se pričnо popravni izpiti — sprejemni na licej, vstopni in razredni — v jesenskem roku dne 3. septembra.

Vpisovanje na državno nižjo industrijsko strokovno šolo v Rojanu za šolsko leto 1962/63 je v tajništvu vsak delavnik od 10. do 12. ure. Nižji tečajni in razredni popravni izpiti se pričnо 3. septembra.

Vpisovanje na znanstveni licej s klasičnim učnim načrtom za novo šolsko leto je v tajništvu zavoda v Ul. Lazzaretto Vecchio št. 9 vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra.

SEDEM NOVIH LEKARN. Tržaški pokrajinski zdravnik je te dni izdal dovoljenje za odprtje sedem novih lekarn v tržaški pokrajini. Nove lekarne bodo odprli v Sesljanu, Žavljah, Boljuncu, Rocolu, Kjadinu, pri Zgornji Magdaleni in na Proseku.

PROSLAVA OBLETNICE BAZOVIŠKIH ŽRTEV. Odbor za proslavo bazoviških žrtev sporoča, da priredi kot običajno tudi letos proslavo obletnice bazoviških junakov, in sicer v četrtek, dne 6. septembra ob 17.30 s polaganjem vencev na grob pri Sv. Ani in v nedeljo, 9. septembra ob 15. uri pri spomeniku v Bazovici, in to s sodelovanjem vseh odporniških organizacij.

kultura in življenje

Od ruske preteklosti do sovjetske stvarnosti

III.

Med najbolj zanimive cerkve sodi cerkev Poveličanja s čudovitimi votivnimi križi in reliefnimi okraski na belem pročelju, ki stoji v zelenju. Z muko se obiskovalec vzpenja po neskončnih in včasih lesenih stopnicah na kor, nato dalje do najvišje kupole, da bi lahko z bližine opazoval lepo ohranjene monumentalne freske. Naslikal jih je v izvirni tehniki, rdeče na rdeče, grški begunec iz Carigrada, Teofan Grek, ki je v drugi polovici 14. stoletja našel v Rusiji novo domovino. Za vsako cerkev je določen po en čuvaj. Uprava muzeja je določila po enega znanstvenega sodelavca za pet cerkva. Ta nadzira tudi vlažnost ozračja in čiščenje se lahko izvrši samo pod nadzorstvom; strogo je prepovedano brisati prah ali pajčevino s fresk.

Samo v eni izmed 52 novogorodskih cerkva se opravljajo službe božje, in to v katedrali Nikolskega, ki je bila zgrajena leta 1113. V Novgorodu živi 80.000 ljudi, a samo nekaj ducatov starih ženic pokritih z ruto in posamezni starčki prisostvujejo večerni maši. Sedanji moskovski patriarh Aleksij je v prejšnjih letih dolgo imel tudi novgorodsko škofijsko stolico. Istočasno je vodil tudi bogoslovje, ki je takrat še obstajalo, a danes je v tej veliki beli stavbi, to je v Antonijevem samostanu visoka pedagoška šola. Med hudimi verskimi boji je Aleksij v postal v Novgorodu najprej nadškof, potem metropolit. Leta 1933 je namreč zasedel metropolitski prestol v Leningradu. Njegov naslednik, sedanji škof cerkve Nikolskega uživa glas znanstvenika na področju umetnosti.

Ob križišču starih vodnih poti je bilo staro bogato trgovsko mesto Novgorod pravo «okno v Evropo». Bilo je neodvisno, vendar pod mestnim pravom Luebecka in hkrati trgovsko središče za severonemška mesta, ki so bila povezana v Hanso. Še danes pokažejo obiskovalcu tisto mesto, na tako imenovani trgovski strani nasproti Kremlju, kjer je bil nekdaj nemški trgovski dvor. Tu je bila tudi nemška cerkev. Nanjo spominja čudoviti romanski portal v bronu na zahodni strani katedrale sv. Zofije. Vrata je naročil magdeburški škof Wiehmann v Ausgburgu in njegovo podobo si lahko ogledaš med spodnjimi vrstami. Ko je moskovski veliki knez Ivan III leta 1471 napravil konec neodvisnosti Novgoroda, je pregnal nemške trgovce in zaprl njihov trgovski dvor hkrati z rimsko katoliško cerkvijo, povečeno sv. Petru. Tudi Granitovaja Palata, ki se je ohranila v novgorodskem Kremlju, spominja s svojimi gotskimi oboki mnogo bolj srečno na prisotnost Nemcev kakor ostanki iz druge svetovne vojne.

(Konec.)

«Jugoslavija pleše in poje» na II. kanalu

Pretekli petek je italijanska televizija oddajala na drugem kanalu del programa, ki so ga pred dnevi izvajale tri znamenite folklorne skupine v Kopru, in sicer «Kolo» iz Beograda, «Tanec» iz Skoplja in «Lado» iz Zagreba. Oddaji je tudi po mestnih lokalih spremljalo z zanimanjem zelo veliko število ljudi. Na splošno so ljudje pozitivno komentirali tudi razlago, ki je spremljala izvajanje skupin.

KONCERT

Slovenska prosvetna zveza priredi v četrtek, 30. avgusta ob 20.30 na stadionu «Prvi maj» na Vrdelski cesti KONCERT primorskega akademskega zbora «Vinko Vodopivec» iz Ljubljane, ki se vrača z mednarodnega tekmovanja pevskih zborov v Arezzu.

RIMSKA «OPERA» NE BO GOSTOVALA NA KOPRSKEM

Zavod Primorske prireditve je pred časom napovedal, da bo na Koprskem trgu 1. septembra Puccinijeva «Tosca» v izvedbi rimske «Opere». Naslednji večer, to je 2. septembra pa bi morala Opera nastopiti v Piranu z Donizzettijevo «Lucio di Lammermour». Te dni pa so zvedeli, da bosta predstavi odpadli, in sicer zaradi tega, ker rimska Opera ni pripravljena, da bi nastopila pravočasno, pozneje bi pa večerni hlad preprečil uspeh predstav, ki bi bile v obeh primerih na odprtem.

SLIKARSKA TEKMA V BRDIH

V Števerjanu se je v nedeljo zbralo 85 slikarjev na tretje umetniško srečanje v Formentinijevem parku. Slikarji so slikali lepote briške in goriške pokrajine ves dan. Žirija je podelila prvo nagrado (100 tisoč lir) goriškemu slikarju C. Mocchiuttu. Pohvaljeni so bili tudi Dimitrij Cej in Marija Kjačič iz Gorice in Klavdij Palčič iz Trsta.

MOČAN POTRES V J. ITALIJI. Prejšnji torek je bil hud potres v pokrajinah Avellino, Benevento, Neapelj in Foggia. Naslednji dan so sledili novi sunki. Nekatere vasi, kakor Ariano Irpino, so bile popolnoma porušene. Življenje zgubilo 18 ljudi. Vlada je takoj priskočila na pomoč in določila okoli 2,5 milijarde za oškodovance. Po vsej Italiji se je pričelo zbiranje denarja, da bi olajšali usodo prizadetih; mnogo so jih začasno nastanili po železniških vagonih in zasilnih šotorih.

Samouprava - edina odpomoč

II.

Z gospodarskim položajem Goriške in Trsta se ne bomo zamujali, ker smo že mnogo o njem pisali. Pribiti je le treba dejstvo, da vse 'podpore', in razni ukrepi po vojni, prej ZVU, zatem pa italijanske vlade, niso ozdravili kroničnih gospodarskih ran dveh obmejnih pokrajin. To je bil le kisik težkemu bolniku, da ne izdihne na operacijski mizi. Tako ni 'prosta cona' Goričanom nadomestila manjkajoče Vipavske in Soške doline, ki sta poleg spodnje Furlanije dajali zaslužka goriškim trgovcem, obrtnikom in delavcem. Prav tako tudi razne podpore in fondi niso vrnili Trstu njegovega zaledja, ne njegovih prog in ladij. Tega sicer tudi s posebnim statutom ne bomo dobili, vendar že samo dejstvo, da se bomo sami upravljali in razpolagali vsaj z delom naših davkov, pomenja bistven korak h gospodarskemu zboljšanju, če že ne k popolnem ozdravljenju.

ZAKONODAJNA OBLAST

Izven dvoma je najvažnejša določba posebnega statuta, da sme deželni svet izdajati zakone o nekaterih važnih upravnih in gospodarskih vprašanjih. Med prvimi so najpomembnejši: ureditev deželnih uradov in ustanov, uvedba ljudskega referenduma, ustanavljanje, ureditev in določanje območja občin, delovanje krajevne, mestne in poljske policije. Med gospodarskimi vprašanji, ki jih sme dežela urejevati z lastno zakonodajo, pa so najvažnejša: industrija, obrt, trgovina, poljedelstvo, gozdarstvo, melioracije, ribolov, turizem in gostinska industrija, urbanistika, jusarske pravice, zemljiška knjiga, rudniki in kamnolomi, zadružništvo, urejevanje javnih služnosti ter prevozi v okviru dežele. Poleg teh je važna tudi pravica zakonodaje glede kulturnih organizacij in ustanov, glede podpornih in dobrodelnih ustanov ter delno tudi v vprašanjih šolstva. S to široko zakonodajno oblastjo (ki je obsežnejša kot za vse ostale dežele razen Sicilije) se odpirajo široke možnosti gospodarskih izboljšav v novi deželi. Z odpravo birokracije, ki je še vedno velika ovira gospodarskemu napredku, zlasti pa s prilagoditvijo zakonodaje našim posebnim razmeram in potrebam bo naše gospodarstvo lahko svobodneje zadihalo.

KRAJEVNE UPRAVE

Velikega pomena je tudi pravica dežele, da izvaja upravno oblast nad vsemi panogami, kjer ima zakonodajno moč, bodisi sama ali jo lahko odstopi pokrajini in celo občinam. S tem se bo skrajšal uradni postopek, obenem pa bo v rokah domačih uradnikov, ki poznajo stvar od blizu in jim je pri srcu. 10. člen pa določa, da sme država z zakonom pooblastiti deželo, pokrajine in občine, da vrše določene državne posle v mejah svoje krajevne pristojnosti; prav tako smejo tudi osrednji državni upravni uradi oddati del svojih poslov ustreznim deželnim uradom. Predvsem moramo imeti pred očmi tudi dejstvo, da bodo prefekti v Trstu, Gorici in Vidmu mnogo izgubili na svojem vplivu, ker jim bo odvzeta iz njihove pristojnosti vrsta upravnih panog, ki preide s statutom na deželo, pokrajine in občine.

FINANČNA SAMOUPRAVA

Izrednega pomena za gospodarski razvoj dežele so določbe o deželnih financah, lastnini in premoženju. 55. člen določa, da se prenese na deželo sledeča neodsvojljiva državna lastnina (demanij): gozdovi, rudniki, termalne in mineralne vode; kamnolomi in šotišča, če je njihovo izkoriščanje odvzeto lastniku zemljišča. Z dnevom uveljavitve statuta preide avtomatično vse državno nepremično premoženje v Furlaniji in Julijski krajini na novoustanovljeno deželo. Seznam vsega nepremičnega državnega premoženja bo določen s posebnimi izvršnimi odredbami.

Najbolj seveda vsakogar zanimajo *določbe o finančni samoupravi* bodoče dežele; saj je od njih odvisno, v kakšni meri bo dežela pospeševala gospodarstvo, kulturni napredek, športno udejstvovanje in druge panoge ljudskega izživljanja. Po 49. členu država odstopi deželi sledeče deleže svojih davkov, pobranih v tržaški, goriški in videmski pokrajini: 9/10 davka na stavbišča in zgradbe, 9/10 davka na porabo plina in elektrike, 9/10 pristojbin na hidroelektrične koncesije, 4/10 davčne pristojbine na tobak, 5/10 davka na poslovni promet (I.G.E.), 4/10 prvo leto, 5/10 drugo ter 6/10 od tretjega leta dalje na dohodninski davek (ricchezza mobile) in na davek na trgovske družbe in na obveznice. Po približnem računu bi gornji deleži na državnih davkih znesli *letno okrog 22 milijard lir.* Po vladnem osnutku statuta je bilo določenih komaj okrog 14 milijard lir letno, kar bi ne zadostovalo niti za najnujnejše gospodarske ukrepe v deželi. Tudi 22 milijard je še vedno skromna vsota za dalekosežnejše posege za ozdravitev in dvig zaostalega gospodarstva. Za izredne potrebe, zlasti za izvajanje programov organskega gospodarskega razvoja, se država obvezuje nakazati deželi *posebne prispevke.* Del dohodkov bo pritekal tudi iz uprave deželnega premoženja. Dežela ima pravico razpisovati notranja posojila za investicije del trajnega značaja (n. pr. stavbe, ceste itd.), *kakor tudi uvajati svoje lastne davke.* Te slednje pravice pa se verjetno zazdaj ne bo posluževala, saj je državni davčni vijak za naše gospodarske razmere že zdaj mnogo **previsok.**

TRŽAŠKI PRORAČUN

Vsi tisti, ki so se potegovali za tržaško avtonomijo v okviru dežele, so dobili v 70. členu vsaj skromno zadoščenje. Tu je namreč določeno, da bo posebna komisija, sestavljena iz tržaškega župana, pokrajinskega predsednika, ter petih deželnih svetovalcev iz Trsta, skupno z vladnim komisarjem razpolagala s skladom za Tržaško ozemlje. Ta sklad (okrog 10-11 milijard lir letno), ki je namenjen kritju primanjkljajev občin, pokrajine in raznih ustanov, je s statutom zagotovljen še za nadaljnjih deset let v isti višini. Nič pa ne govori statut o *rotacijskem skladu,* ki je izven pristojnosti dežele in je v začetku letošnjega leta znašal nad 21 milijard lir. Statut tudi ni uredil vprašanja ustanovitve *Pristaniške ustanove* in njenega poslovanja; določil pa je, da bo vprašanje urejeno s posebnim državnim zakonom.

NARODNOSTNA VPRAŠANJA

Zaradi nepopustljivosti Krščanske demokracije ni prišla — razen 3. člena, ki ponovno 'priznava' enakopravnost državljanov ne glede na jezikovno pripadnost — nobena druga konkretna določba o narodnostnih pravicah Slovencev v posebni statut. Vlada je sicer svečano obljubila, da bo čimprej izdelala poseben zakon o tem; vendar imamo Slovenci z vladnimi obljubami zelo grenke izkušnje. Že z uveljavitvijo statuta pa imamo možnost zahtevati uresničenje enakopravnosti, o kateri govori 3. člen, vsaj za nekatere važna vprašanja, za katera ima dežela zakonodajno oblast. Taka vprašanja so kulturne rekreativne in športne ustanove ter knjižnice krajevnega ali deželnega značaja (čl. 4-14), obrtniški in poklicni pouk po končani šolski obveznosti (čl. 5-15), toponomastika (čl. 5-19), otroški vrtci, osnovna in srednje šole (čl. 6-1). V vseh teh zadevah torej že dežela lahko (in bi po tem statutu morala) sama s svojimi zakoni prizna Slovencem dejansko enakopravnost ter popravi krivice, ki jih trpimo že toliko let.

bis.

Na morje in v planine!

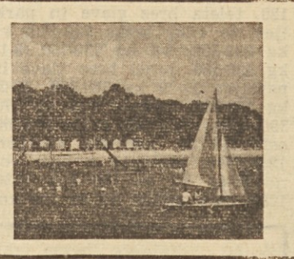

HOTEL «ADRIA» Ankaran

vam nudi sonce in morje, udobno bivanje v weekend hišicah, okusne jedi, priznana vina in mnogo zabave!

Izkoristite nizke posezonske cene v gostinskih podjetjih GORIŠKEGA OKRAJA

Cene pensiona 800 - 1460 dinarjev

Vse informacije dobite pri Turističnih društvih v Bovcu, Kobaridu, Tolminu, Mostu na Soči, Idriji, Kanalu, Ajdovščini, Vipavi in pa pri

GORIŠKI TURISTIČNI ZVEZI V NOVI GORICI

Transadria S. P. A.

IMPORT - EXPORT

TRST — Ul. Cicerone 8-II — Tel. 30-214

Skladišče: Scalo Legnami

Vse vrste lesa - eksote - furnirje poliestere-dekorativne plastične profile - laminate stroje in druge artikle za lesno industrije

TVRDKA SILA JOŽEF

UVOZ IZVOZ

TRST - Riva Grumula 6 - I - Tel. 37-004, 55-689

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

VZDRŽUJE Z MODERNIMI TOVORNO-POTNIŠKIMI LADJAMI REDNO PROGO JADRAN — JUŽNA AMERIKA — VIA ZAHODNA AFRIKA

(Rijeka - Split - Neapelj - Genova - Marseille-Casablanca - Dakar - Conakry - Tacoradi - Tema, Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires), kakor tudi REDNO LINIJO OKOLI SVETA (iz Jadrana v Indijo, Indonezijo, Japonsko ZDA - Zahodna afriška obala, sredozemske luke)

IN NUDI

ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.

Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «SPLOSNA PLOVBA», PIRAN, Župančičeva ulica 24, telegrami: Plovba Piran, telexi: 035-22, 035-23, telefoni: 72-170 do 72-177 in na naše AGENTE PO VSEM SVETU

Jadrolinija

RIJEKA - Jugoslavija

Nove in udobne ladje «Jadrolinije» (opremljene s pripravami za umetno hlajenje) m/l «Orebić» in m/l «Opatija» odplujejo iz Trsta vsaki torek in pristajajo v vseh najvažnejših mestih jugoslovanske obale ter nadaljujejo za Brindisi, Patras, Itej in Pirej. Potovanje traja 14 dni. Parnik «Lastovo» odpluje iz Trsta vsakih 14 dni in pristaja v že navedenih lukah ter v Heraklionu na Kreti. Cene prevoza so konkurenčne usluge na krovu prvovrstne. Za informacije se obrnite na agencijo V. Bortoluzzi, Piazza Duca degli Abruzzi, 1 Trst ali direktno na Jadrolinijo-Rijeka

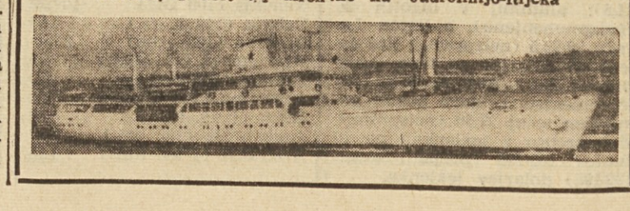

JUGOLINIJA RIJEKA

Održava osam linija i to:

SJEVERNA EVROPA

Ekspresna pruga (svakih petnaest dana) iz Jadrana za London i Hull.

Ekspresna pruga (svakih petnaest dana) iz Jadrana za Hamburg, Rotterdam i Antwerpen.

Brza pruga (svakih dvadeset dana) iz Jadrana (s ticanjem luka Južne Italije, Sjeverne Afrike i Portugala) za London, Hull, Hamburg, Rotterdam i Antwerpen.

SJEDINJENE DRŽAVE AMERIKE (svakih 10 dana) iz Rijeke do New Yorka Philadelphie i Baltimora.

JUŽNA AMERIKA (svakih 30 dana) iz Jadrana do Buenos Airesa.

LEVANT (svakih 7 dana) iz Jadrana do Lattakije, Beiruta i Alexandrije.

IRAN, IRAQ (svakih 30 dana) iz Jadrana do Khorramshahra.

INDIJA, PAKISTAN, BURMA (svakih 30 dana) iz Jadrana do Ranguna.

DALEKI ISTOK — Ekspresna (svakih 30 dana) iz Jadrana do japanskih luka.

DALEKI ISTOK — brza pruga (svakih 30 dana) iz Jadrana do Kine i Japana.

Na svim prugama plovi 40 brzih i modernih brodova, koji imadu preko 280.000 tona nosivosti, rashladni prostor, tankove za biljna ulja i 520 putničkih mjesta.

IZVOZNICI — UVOZNICI

PREVOZITE ROBU BRODOVIMA «JUGOLINIJE»

Intereuropa Koper

MEDNARODNA SPEDICIJA IN TRANSPORT

GLAVNA DIREKCIJA - TELEF. 141, 184 - TELEX: 03-517

Mednarodna špedicija in transport z lastnimi kamioni — Pomorska agencija — Špediterska služba na mednarodnih razstavah in sejmih v tuzemstvu s specialno organizacijo — Transportno zavarovanje blaga — Carinjenje blaga — Redni zbirni promet iz evropskih centrov — Kvantitativni prevzem vagonskih in kosovnih pošiljk — Strokovno embaliranje — Dodajanje ledu in vskladiščenje blaga v lastnih skladiščih — Avtoremont in servisna popravila motornih vozil v avtomehanični delavnici v Sežani.

FILIALE:

Beograd, Zagreb, Ljubljana, Rijeka, Maribor, Sarajevo, Sežana, Subotica, Novi Sad, Zrenjanin, Jesenice, Nova Gorica, Kozina, Podgorje, Prevalje, velesejemska poslovalnica v Zagrebu, Ploče Bar

PREDSTAVNIŠTVO v Trstu, via Milano, 7 tel. 37-823

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu z žitaricami je položaj precej zadovoljiv. Trda pšenica se dobro prodaja, prav tako moka in vse vrste oluščenega in neoluščenega riža. Samo za mehko pšenico prevladuje ponudba. Cene žitaricam so zmerne ali pa težijo navzgor. Trg z zelenjavo in sadjem je dobro založen, vendar pa se kupčije ne razvijajo preveč ugodno. Na živinskem trgu prekupčevalci največ povpraševajo po teletih, kravah mlekaricah ter po volih in prašičih za rejo, manj pa nasplošno po živini za zakol. Cene krmi za živino so zelo visoke, posebno cene senu in slami. Trg z mlečnimi izdelki je živahen; maslo in razne vrste sira grado dobro od rok, kupčije z oljem so slabe in si še niso opomogle od zastoja ob poletnih počitnicah. Cene so nizke, samo za oljčno olje so nekoliko boljše. Trg z vinom je miren, vendar pa se cene držijo na krepki podlagi.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Cene veljajo za kg, vštevši embalažo. Lubenice 20-30, hruške 40-55, hruške William extra 90-100, I. 70-80, bele breskve extra 110-120, I. 70-90, rumene breskve extra 110-130, I. 120-135, češplje extra 110-130, I. 80-95, grozdje 40-55, grozdje «moškat» extra 110-120, I. 80-100, limone 130-155 kg. Suh česen 300-320, pesa 25-30, rdeča pesa 50-60, korenje krajevnega pridelka 25-40, od drugod 30-40, zelje 30-40, čebula krajevnega pridelka 20-26, od drugod 20-35, svež fižol 80-120, fižol «boby» 100-130, cikorija 40-80, solata endivija 50-80, solata trokadero 60-90, melanzane 15-25, zelena paprika 20-40, rumena paprika 30-50, paradižniki 25-45, peteršilj 60-80, zelena 50-65, krompir 38-45, bučice 60-180, buče 40-50 lir za kg.

ŽITARICE

MILAN. Cene veljajo za stot, f.co Milan, za takojšnjo izročitev in plačilo, trošarina, prometni davek in embalaža nevračunani. Fina mehka pšenica 6700-6850 ,dobra merkantile 6450-6500, merkantile 6250-6350, trda domača pšenica 8750-9050, Manitoba 8700-8900; pšenična moka tipa «00» 9500-11.000, krušna moka tipa «0» 8900-9200, tipa «1» 500-8600; fina domača koruza 6100-6150, navadna 4200-4250, koruzna moka 6900-7000; uvožena rž 4900-4950, uvožen ječmen 4700-5100, domač oves 4400-4500, uvožen oves 4800-4900, uvoženo proso 3900-3950; neoluščen riž Arborio 8200-8900, Vialone 8200-8300, Carnaroli 10.500-12.000, Vercelli 7100-7500, R. B. 8100-8300, Rizzotto 7800-8200, P. Rossi 8000-8200, Maratelli 7600-7900, Stirpe 136 7000-7300, Ardizzone 7100-7300, Balillone 7000-7300; oluščen riž Arborio 14.500-15.000, Vialone 14-14.500, Carnaroli 21-22.000, Vercelli 13.100-13.600, R. B. 13-13.300, Rizzotto 13.300-13.500, P. Rossi 12.500-12.700, Maratelli 12.700-13.000, Stirpe 136 10.700-11.000, Ardizzone 10.800-11.000, Balillone 11-11.200 lir za stot.

ŽIVINA ZA REJO IN ZA ZAKOL

LUGO. Cene veljajo za kg, f.co trg. Goveja živina za rejo: krave iz Romanje brez teleta 300-320, breje krave 320-350, krave s teletom 360-380, junci in junice 2 do 3 leta stari 5 stotov težki 360-400, telice 2 stota težke 450-550, krave mlekarice 120-200.000 lir glava. Goveja živina za zakol: krave 255-340, junci 360-380, teleta 480-570; neodstavljeni prašiči 15 do 25 kg težki 550-600, 25-30 kg težki 480-510, 40-70 kg 420-460, prašiči do 150 kg težki 340-350, čez 150 kg težki 340-350; konji za vprego 200-220.000 lir glava, konji za zakol 240-260 lir kg, žrebeta za zakol 400-450, osli za vprego 50-80.000 lir glava, osli za zakol 120-135 lir kg, ovce 230-240 lir za kg.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi domači piščanci 750-800, prve izbire 380-430, zaklani domači piščanci 1000-1100, zaklani piščanci I. izbire 500-560, II. izbire 440-480, zmrznjeni uvoženi piščanci iz Madžarske 500-500, danski piščanci 500-550, žive domače kokoši 600-680, žive uvožene 420-430, zaklane domače kokoši 830-900, sveže uvožene kokoši zaklane v Italiji 600-620, uvožene zmrznjene kokoši 400-520, žive pegatke 950-960, zaklane 1050-1200, zaklani golobi I. izbire 1000-1100, II. 800-900, uvožene zmrznjene pure 400-500, uvoženi zmrznjeni purani 400-500, purani za rejo 1000-1100 lir puran, žive gosi 500-550, zaklane 550-650, race za rejo 700-1000 lir raca, živi zajci 400-460, zaklani s kožo 520-600, brez kože 550-650, uvoženi zmrznjeni zajci 600-610; sveža domača jajca I. 27-29, navadna domača jajca 23-25, sveža uvožena ožigosana jajca I. 19-21, II. 16-17 lir jajce.

KRMA

MILAN. Cene veljajo za stot, f.co Milan, trošarina in prometni davek nevračunana. Celi ali zrezani rožiči 4100-4300, seno majskega reza 2800-3000, II. reza 2800-3000, detelja 2500-2700, slama 950-1000; koruzne krmne pogače 4200-4400, lanene 6700-6750, iz tropin 4100-4300; krmna moka iz zemeljskih lešnikov 5550-5600 ,kokosova 4400-4450, moka iz sončnic 5300-5400, iz sezama 5700-5800 ,iz surove soje 5450-5500, iz prepečene soje 5900-6100, koruzna krmna moka 4100-4200, lanena 5850-5950, paradižnikova krmna moka 3900-4000 lir za stot.

OLJE

MILAN. Cene veljajo za stot, f.co Milan, trošarina in prometni davek nevračunana. Oljčna semena: tropine 2400-2500, laneno seme 11.300-11700; Olje iz surovih semen: iz zemeljskih lešnikov 30.400-30.600, iz sončnic 30-30.200, iz koruze 25-25.100, iz tropin 26.500-26.700, navadno olje iz kokosa 17.700-18.200, laneno olje za industrijsko porabo 25-25.300, ricinusovo olje za industrijsko porabo 32.500-33.500, olje iz soje 27.200-27.500; semensko jedilno olje: iz zemeljskih lešnikov 33.400-33.600, iz sončnic 33.300-33.500, rafinirano olje iz soje 32-32.200, semensko jedilno olje I. 32.200-32.400, II. 30-30.800; oljčno olje: «lampante» 50.500-51.000, retificirano 54.500-55.000 lir za stot.

PAPIR IN LEPENKA

TURIN. Navaden satiniran tiskarski papir 16.500-18.000, srednje vrste 19.500-21.000, pisarniški navaden papir 17-18.500, srednje vrste 20.500-22.000, finejši 25.500-27.500, trikrat klejen papir 27-29.500, registrski papir srednje vrste 21.500-23.500, finejši 25.500-27.000, pisemski papir srednje vrste 24.500-26.500, finejši 29-31.000, velina za kopije 42-44.000, «solex» 28-29.000, beli navaden pergamin 23.500-25.000, extra 28.500-30.000, srebrn papir 34.500-36.500, velina za embalažo 25-26.500, bel ali barvan kartončin navaden 20-22.000, finejši 30-30.500, tipa «Bristol» 34.500-39.500, siva navadna lepenka 6000-6500, «triplex» bela 11-13.000, siva lepenka za vezavo knjig 7500-8500 lir za stot.

KOŽE

MILAN. Cene veljajo od zbiravca do strojarne, prometni davek vštet. Krave z glavo in parkli do 30 kg 215-225, čez 30 kg 215-225, voli z glavo in parkli 40-50 kg 220-230, biki čez 40 kg 170-180, goveji hrbti do 40 kg 400-430, čez 40 kg 400-430, goveja ramena do 40 kg 290-310, čez 40 kg 280-290, goveji boki do 40 kg 280-290, čez 40 kg 110-120, teleta brez glave in parkljev do 4 kg težka 730-780, 4-6 kg 830-860, 6-8 kg 730-750, 8-12 kg 530-560, junci brez glave in parkljev 12-20 kg 360-390, 20-26 kg 300-320, žrebeta 6-12 kg 370-390, konji 250-260, mule 140-150, osli 110-120, jagnjeta «berger» 1250-1300, jagnjeta z belo volno 50-60 kg za 100 kož 1150-1200, ovce 80-120 kg za 100 kož 750-800, kozliči do 31 kg za 100 kož 2850-2900, koze 775-800 lir za 100 kož. Eksotične kože: Cordova Sierra 85-15 kg 400-410, Buenos Aires americanos 410-430, suhe kože 18-20 kg 360-370, slane kože 360-370, Addis Abeba 0-4 funti 350-370.

VINO

MILAN. Rdeče piemontsko vino 9-10 stop. 6600-7000 lir hl, 10-11 stop. 7450-8000, belo vino 10-11 stop. 9000-9700, barbera 12-13 stop. 8200-9800, beli moškat extra 15.500-18.000, rdeča malvazija 12-12.800; Clinton 740 do 750 lir stop/stot, Raboso 680-700, Merlot 660-680, Cabernet 730-750, bela beneška vina 690-700, rdeče emilijsko vino za vstekleničenje 13-15.000 lir hl, navadno belo namizno vino 10 stop. 7800-8200, 11 stop. 9000-9500, belo emilijsko vino za vstekleničenje 14.500-15.500, navadno belo namizno vino 9000-9500, belo vino iz Romagne 10-12 stop. 500-600 lir stop/stot, rdeče 9-10 stop. 500-600, fino belo toskansko vino 10 stop. 8500-8800 lir hl, rdeče 8000-8500, Chianti 11-13 stop. 10.500-12.500, rdeče vino iz Mark 640-660 lir stop/stot, belo 640-660, belo vino iz Sicilije 14 stop. 30.000-30.500 lir sod (420 litrov).

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Domače maslo 850-860, emilijsko maslo 840-850, sir grana proizv. 1959 820-880, grana svež 1 do 30 dni 430-435, sbrinz 470-490, emmenthal 550-570, provolone 500-510, gorgonzola 300-310, italico 390-400, taleggio 325-340, crescenza 300-310 lir za kg.

KAVA

MILAN. IBC 940-1070 lir za kg, Santos superior 1270-1290, Santos extra 1300-1320, Santos Fancy 1320-1340, Pernambuco 1220-1240, Columbija 1350-1370, Ekvador extra superior 1210-1230, Venezuela 1420-1440, Perù naravna 1230-1250, Salvador 1370-1390, Gvatemala oprana 1400-1420, Kostarika 1390-1410, honduras naravna 1210-1230, Haiti naravna XXX 1260-1280, S. Domingo 1330-1350, Portoriko 1430-1460, Kamerun 1020-1040, Kongo naravna 1010-1030, Slonokoščena obala 1040-1070, Gimma 1250-1270, Harrar 1280-1300, Kenija 1470-1490, Java 1200-1240, Malezija AP/1 1000-1030, Hodeidah 1360-1370, Sanani 1360-1380 lir za kg.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	6.8.62	13.8.62	27.8.62
Pšenica (stot. dol. za bušel)	211,75	207 3/4	207 1/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	108,00	106 3/4	106 1/4
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	31,00	31,—	31,—
Cin (stot. dol. za funt)	109,12	108,62	109,—
Svinec (stot. dol. za funt)	9,30	9,30	9,30
Cink (stot. dol. za funt)	11,50	11,50	11,50
Aluminij (stot. dol. za funt)	24,—	24,—	24,—
Nikelj (stot. dol. za funt)	79,—	79,—	79,—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35,85	35,65	35,20
Živo srebro (dol. za steklenico)	193,—	193,—	193,—
Kava «Santos 4» (stot. dol. za funt)	34 1/2	34 1/4	33 3/4
LONDON			
Baker (funt šter. za d. tono)	—	234 1/4	234 1/4
Cin (funt šter. za d. tono	—	850 1/2	857,—
Cink (funt šter. za d. tono)	—	65 3/4	63 3/4
Svinec (funt šter. za d. tono)	—	52,—	50 1/4
SANTOS			
Kava «Santos D» (kruzejrov za 10 kg)	1100,—	1132,10	1180,—

Na mednarodnem trgu s surovinami je pretekli teden nastopilo le malo sprememb. Cena bakra je ostala neizpremenjena, medtem ko so zaloge rdeče kovine padle prvič po oktobru 1961 pod 10.000 ton. Cena cina je rahlo napredovala na londonski borzi. Kavčuk je še nazadoval ter je tako dosegel najnižjo raven po mesecu maju 1958. Na razprodajah volne v Avstraliji so cene nekoliko popustile. Tudi cene bombaža polagoma nazadujejo. Nasprotno pa je bilo opaziti v Londonu kakor tudi v New Yorku napredovanje cen sladkorja. Napredovala je tudi cena pšenice.

ŽITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 24. avgusta napredovala od 208 na 209 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v septembru. Cena koruze je tudi napredovala, in sicer od 107 5/8 na 108 1/4 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v septembru. Cena pšenici je v New Yorku napredovala zlasti pod vplivom vesti, da bo vlada podaljšala sistem podpiranja pridelovanja te žitarice še za eno leto.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je cena sladkorja ostala neizpremenjena pri 3,35 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Ameriško ministrstvo za kmetijstvo ceni letošnjo proizvodnjo sladkorja na 56,6 milijona ton (lansko leto je proizvodnja dosegla 60,1 milijona ton). Proizvodnja in potrebe se počasi uravnovešata. Cena kavi v pogodbi «B» je v New Yorku nazadovala od 33,75 na 33,26 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v septembru. Cena kakava je v New Yorku nazadovala od 19,42 na 19,04 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Afriški pridelek kakava kaže dobro. Tudi potrošnja v svetu napreduje.

VLAKNA

V New Yorku je cena bombažu nazadovala od 35,65 na 35,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Potrošnja bombaža v Združenih ameriških državah napreduje. V času od 30. julija 1961 do 4. avgusta 1962 so v Združenih ameriških državah potrošili 9.097.000 bal, v istem razdobju prejšnjega leta pa 8.252.000 bal bombaža. Cena volne vrste «suint» je nazadovala od 124 na 123,5 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V Londonu je vrsta 64's B nazadovala od 99 1/2-100 1/4 na 98 1/4-98 1/2 penija za funt proti takojšnji izročitvi. Tudi v Roubaixu je cena nazadovala, in sicer od 13,25 na 13,15 franka za kilogram. Iz Avstralije poročajo, da so Japonci v pretekli sezoni sami odkupili 20 odstotkov celotne avstralske proizvodnje surove volne.

KAVČUK

Na londonski borzi je vrsta RSS nazadovala od 22-22 1/16 na 21 3/4 penija za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku je cena nazadovala od 27,45 na 27 stotink dolarja za funt pod istimi pogoji. Na Malaji se kopičijo nenavadno velike zaloge, ki so že dosegle po francoskih informacijah okoli 125.000 ton. Nakupi naravnega gumija s strani Sovjetske zveze so se zmanjšali. Do sedaj je namreč Sovjetska zveza kupovala na Malaji vsak mesec najmanj okoli 20.000 ton, v septembru pa je skrčila svoje nakupe na 10.000 ton surovega kavčuka.

KOVINE

Na londonski borzi so bile v tednu do 24. avgusta letos dosežene naslednje kvotacije: baker 234 (prejšnji teden 234) funtov šterlingov za tono (1016 kg); cin 851 1/2 (prejšnji teden 849 1/2); svinec 49,78 (51); cink 63 3/8 (64 3/4) funtov šterlingov za tono; v New Yorku pa so bile kvotacije naslednje: baker 29,25 (prejšnji teden 29,07) stotinke dolarja za funt; svinec 8,30 (prejšnji teden 8,50); cink St. Louis 11,5 (prejšnji teden 11,5); aluminij v ingotih 26 (neizpremenjeno), antimon Laredo 28-28,5 (neizprem.); lito železo 66 dolarjev za tono (neizpremenjeno), Buffalo 66,50 (neizpremenjeno), staro železo povprečen tečaj 27,50 (neizprem.), živo srebro v jeklenkah po 76 funtov 192-195 (prejšnji teden 192-195) dolarjev jeklenka.

Konjunktura na trgu s premogom

Še več premoga na Angleškem

Tudi na trgu s premogom je avgust mesec mrtvila. Tako na primer poročajo samo o dveh večjih kupčijah med Dansko in Sovjetsko zvezo ter med Nizozemsko in ameriško vojsko. Šele v septembru se bo trg začel počasi razvijati, in sicer zaradi nakupov premoga s strani zasebnikov za domačo kurjavo. Poleg tega bo marsikje industrija znova segla po premogu ob ponovnem pospešku obratovanja po poletnem premoru.

Na Angleškem je povpraševanje po premogu v drugi polovici avgusta skoraj popolnoma zamrlo. Tudi na izvoz je poletno mrtvilo vplivalo «pomirjevalno». Po podatkih, ki jih je objavil Coal National Board, so v prvih 32 tednih letošnjega leta (do vključno 4. avgusta) na Angleškem izkopali 118 milijonov ton premoga. V istem razdobju lanskega leta je proizvodnja znašala 113 milijonov ton. Zaloge premoga pri premogovnikih so na dan 4. avgusta znašale 22,5 milijona ton, to je prav toliko kakor 5. avgusta 1961. Cene se v zadnjem času niso bistveno spremenile.

Američani bodo omejevali proizvodnjo

Na ameriškem trgu je zbudilo veliko pozornost zasedanje National Coal Policy Conference, na katerem so pripravili in predložili notranjemu odboru ameriškega senata osnutek pravilnika, ki naj bi vsem ameriškim proizvajalcem premoga omogočil sporazumen nastop glede proizvodnje goriva. Ameriški premogovniki naj bi «proizvajali sporazumno toliko premoga, da bi ga ne zmanjkalo na tržišču, ne da bi pri tem trpela trgovinska dejavnost. *To se pravi, da bi bili ameriški premogovniki pripravljeni omejevati svojo proizvodnjo,* da bi se ne ustvarile prevelike zaloge premoga. Toda pravilnik se ne omejuje na to, temveč zahteva od vlade, *da nastopi proti uvozu goriva vseh vrst iz tujine ter da prepreči tudi pretiran uvoz električne energije.* Zanimivo je pri tem, da so prav v istem času predstavniki ameriške vojske podpisali z Nizozemsko dobavno pogodbo, po kateri bo Nizozemska dobavila ameriški vojski do avgusta prihodnjega leta 620.000 ton bituminoznega in črnega premoga v skupni vrednosti nekaj čez 52 milijonov goldinarjev. Ameriški trgovci so pričakovali, da bo Japonska nakupila večjo količino premoga za svoje notranje potrebe, v zadnjem času pa se je razširila vest, da so Japonci kupili premog v Avstraliji.

Več premoga v Italiji

Proizvodnja premoga v Italiji je v preteklem juniju napredovala za 10,2% v primerjavi s proizvodnjo v juniju 1961. Skupna proizvodnja prvega šestmesečja pa je bila za 4,3% večja od lanske.

URARNA IN ZLATARNA
MIKOLJ KAREL
TRST
Campo S. Giacomo 3, tel. 95-881
Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okraskov za vse prilike

„GOSPODARSTVO"

Izhaja trikrat mesečno. - UREDNIŠTVO in UPRAVA: Trst, Ul. Geppa 9, tel. 38-933. - CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 20.— NAROČNINA: letna 850 lir, polletna 450 lir. Pošt. tek. račun «Gospodarstvo» št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 700 din, polletna 350 din. Naroča se pri ADIT, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3/I, tek. rač. št. 600-14-3-375. Za ostalo inozemstvo 3 dolarje letno. - CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 50 lir. - Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce. - Založnik: Založba «Gospodarstva». - Tiskarna Založništva tržaškega tiska (ZTT). Trst

VALUTE V MILANU

	13.8.62	27.8.62
Dinar (100)	73,00	65,00
Amer. dolar	619,85	619,70
Kanad. dolar	575,00	573,50
Nemška marka	155,20	155,10
Francoski fr.	126,04	126,00
Švicarski fr.	143,55	143,45
Avstrijski šil.	24,03	24,00
Funt št. pap.	1739,50	1736,00
Funt št. zlat	6100,00	6100,00
Napoleon	5550,00	5600,00
Zlato (gram)	707,00	707,00

BANKOVCI V CURIHU
27. avgusta 1962

ZDA (1 dol.)	4.30
Anglija (1 funt št.)	12,05
Francija (100 n. fr.)	88,00
Italija (100 lir)	0,693
Avstrija (100 šil.)	16,65
ČSSR (100 kr.)	16,00
Nemčija (100 DM)	107,00
Belgija (100 b. fr.)	8,60
Švedska (100 kron)	83,00
Nizozemska (100 gold.)	118,75
Španija (100 pezet)	7,10
Argentina (100 pezov)	3,00
Egipt (1 eg. funt)	6.00
Jugoslavija (100 din.)	0,47
Avstralija (1 av. funt)	9.50

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Kako naj si pomagamo v suši

Praktični nasveti dveh kmetijskih strokovnjakov

Suša - dobra šola

Kaže, da bodo zaradi suše prazni seniki, kašče in kleti, živina je naš kmetijski steber a sena je letos malo, a ko ga je malo, je navadno tudi slabo in torej malo hranljivo. Suša je prizadela tudi furlansko ravnino, od koder nabavljajo krmo tudi naši živinorejci, ko je stiska.

Sicer pa so slabe letine za pičo na kraških tleh skoro reden pojav. To naj bi bil opomin za ukrepe, ki bi našim živinorejcem lahko močno zmanjšali zadrego. Poglejmo kaj nas uči narava in kako bi za stvar lahko zgrabili.

Kdor se namreč ob suši zanima za rastline po travnih zemljiščih, je gotovo opazil, kako se po starih opuščenih deteljiščih in drugih takih površinah šopi lucerne (nemške detelje) razlikujejo od drugih okrog rastočih trav in zelišč; je zanimivo videti te šope bujno rastoče lucerne sredi že skrajno osušene trave. Tla brez vsake vlage, a ta detelja se še drži! To nam pove, da ima *lucerna lastnosti, ki prekašajo vse druge detelje* in ki ji dajejo v naših razmerah posebno vrednost. Ta detelja je mnogo bolj trpežna in kljubuje suši, kot si mislimo. Ti šopi so že stari, dočim nam lucerna na njivah odpove že s 5. ali 6. letom in jo je treba preorati. Krivi so neugodni pogoji, kot n. pr. trava, ki se je vzgnezdila med njo, a se ta detelja z njo ne rada pajdaši; večkrat je vzrok v pomanjkanju apna v zemlji, lahko jo uničijo živalski škodljivci (črvi, miši), pogostokrat tudi predemca (hudičev bič), ki se tako razraste med njo, da jo kot zajedalec docela zamori.

Nedvomno bi se dala trpežnost lucerne povsod dvigniti, če bi ji stregli, kot zasluži. Ti redki šopi lucerne po naših njivah in tupatam po travnih parcelah nam zgovorno pričajo o njeni izredni trpežnosti in odpornosti proti suši. Ne smemo tudi pozabiti, da je detelja zelo rodovitna. Njene korenine so namreč globoke in si v globini iščejo potrebno vlago. In še nekaj. Kot vse detelje tudi ona izboljša zemljišče in ga obogati z dušikom, ki ga s pomočjo bakterij (v bunčicah na koreninah) srka iz zraka. Da daje odlično krmo, ni potrebno omenjati.

Spričo teh njenih lastnosti zasluži, da ji odmerimo čim večje površine. Če pa daje lucerna 4 do 5 košenj na leto, je naravno, da moramo *z močnim in pogostim gnojenjem* nadomeščati tiste snovi, ki jih jemlje iz zemlje. Za to se razen hlevskega gnoja priporočajo umetna gnojila, ki so bogata na fosforni kislini in kaliju, v prvem njenem razvoju (dokler se ne razvijejo na koreninah bunčice — bakterije) pa tudi dušičnata gnojila. Se razume, da bi bila ta detelja tudi za senožeti, a le za take, ki bi ustrezale njenim zahtevam. Naša travišča takih pogojev žal še nimajo. Ta še čakajo, ker jih ne zboljšujejo in kličejo kot zakleti gradovi po svojem rešitelju. S tem so naša posestva gospodarsko zaostala in mnogo zamudila. Nikoli bi se ne smeli ustrašiti stroškov in truda, ki nam morejo povečati vrednost zemljišča in za dolgo dobo plačevati, kar smo v to vložili. Poglejmo naše kmetijstvo od te ali one strani, vedno bomo morali zaključiti, da je živinoreja njegov prvi steber. Če vse odpove, a živina vzdrži, je že veliko rešenega.

j. f.

Seno treba nadomestiti z drugo krmo

Izredna suša je zmanjšala zaloge krme tako ,da je resno ogrožen obstoj naše živinoreje. Mnogi živinorejci že krčijo število živine ,da se tako izognejo neprilikam. Lahko je živino odpraviti, toda preudariti je treba poprej, kaj bo prihodnje leto. Denar se bo porabil, hlevi bodo na pol prazni, za njive ne bo dovolj gnoja itd.

Mislimo rajši na odpomoč. V tem času še lahko spopolnimo svoje zaloge krme. Pokositi dajmo po gozdovih travo, oklestiti grmovje in drevje in napraviti vajnike ali frodel, predvsem iz lipovja, jesenovja in hrastovja. Tudi plevel na njivi lahko uporabimo za krmo.

V shrambah štedimo čimbolj s krmo. Živino treba kolikor mogoče dolgo goniti na pašo v pozno jesen. Sejmo pitnik, ko pade izdaten dež, razne detelje travulje, ki dajo visoke pridelke prvovrstne tečne krme, zdaj v jeseni in zelene krme spomladi. Predvsem je treba čimveč repe za krmo, ki raste dolgo tja do zime in da obilen pridelek. Na obdelani zemlji posejmo čimveč zelene koruze za insilažo. V tujini imenujejo deteljne travulje «Landsberger», ki daje zelo visoke pridelke tečne krme .Sestava mešanice: 1 četrt inkarnatke, 20 dkg kosmate grašice in prav toliko laške ljuljke; skupaj na 100 kv. metrov površine 65 dkg semena. Kdor hoče pridelati mnogo krme, mora seveda posevku dobro postreči. Po krompirju, ki smo mu dobro pognojili, zadostuje pred oranjem na 100 kv. m po 4-5 kg nitrofoskala; po žitu pa treba pognojiti s hlevskim in umetnim gnojem. Setev pobranamo, če le mogoče povaljamo. Sploh moramo njivo dobro pripraviti in pognojiti kakor za repo.

Največjo pozornost posvetimo tudi pridelovanju zelene krme za spomlad. Tudi to sejemo takoj, ko pa pade izdaten dež še inkarnatko in grašico z ržjo. Ta mešanica uspeva v vsaki zemlji, ki pa mora biti dobro pognojena z umetnimi gnojili in hlevskim gnojem. Na 100 kv. metrov potrosimo pred setvijo vsaj 3 kg superfosfata in 2 kg kalijeve soli. Prav zgodnjo krmo da zimska grašica z ržjo. Na 100 kv. metrov potrebujemo 12 kg rži in 4-5 kg zimske grašice.

Huda suša

Suša bo prizadela hudo škodo kmetijskemu pridelku ne samo pri nas na Tržaškem in Goriškem, temveč tudi na Krasu, v Istri, pa tudi na Vipavskem. V veliki meri je uničila suša vinski pridelek tudi v Dalmaciji. Celo na Tolminskem čutijo pomanjkanje vode, čeprav je okrog Bovca nekoliko deževalo.

Prav tako je prišel pravočasno dež na Gorenjsko, precej je deževalo tudi v ljubljanski okolici. Sicer je razne predele Slovenije hudo prizadela toča. Že v prejšnjih poročilih smo omenili, da je močno trpel pri nas pridelek krompirja in fižola. V zadnjem času odpada listje tudi s trte, vendar bi dež rešil še mnogo grozdnega pridelka. Suša je seveda prizadela tudi sadje, kakor na primer breskve, posebno v Brdih. Širok pas Tržaškega ozemlja je že tako močno trpel zaradi toče.

Suša povzroča na Krasu tudi požare. Gasilci so pogosto na delu po našem Krasu. Med Sv. Križem in Šempolajem je pretekli petek gorel borov gozd kar 12 ur.

Podjetni Brici

Tudi v Brdih je suša napravila mnogo škode na sadju in trtah. Nekateri Brici si pomagajo z zalivanjem breskev. Teh je bilo letos manj in kmetje si prizadevajo, da bi ta pridelek čim v večji meri vnovčili; tako prodajajo Brici na italijanski strani svoje sadje v Gorico in v Trst, v Jugoslaviji pa naletiš na Brike, ki prodajajo sadje povsod po Gorenjskem, kakor na Bledu, na Jesenicah, v Radovljici in tudi v Kranju.

FRANCOSKA PLEMENSKA ŽIVINA ZA SOVJETSKO ZVEZO

V Francijo je v okraj Chalon-sur-Saone prispelo posebno sovjetsko odposlanstvo, ki bo izbralo 10 bikov v starosti 14-16 mesecev in 100 junic v starosti 13-18 mesecev, da bi s francosko plemensko živino izboljšali živinorejo v Sovjetski zvezi.

V kratkem odpotuje v Združene ameriške države sovjetski minister za kmetijstvo, da bi proučil metode ameriškega kmetijstva.

brandolin
○ lestenci, svetilke
○ opreme za kopalnice
○ razne vrste ploščic
○ vodne pipe vseh vrst
TRST
VIA S. MAURIZIO, 1

TRANS-TRIESTE
Società a r. l.
TRIESTE - TRST, V. Donota 3 — Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAŽA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije.
IZVAŽA: vse proizvode FIATove avtomobilske industrije in rezervne dele Vse vrste gum tovarne CEAT in vse proizvode najvažnejših italijanskih industrij.

adriaimpex S. p. A.
TRST, Via della Geppa, 9
Tel.: 38-770, 29-135
IMPORT - EXPORT industrijskih proizvodov
Tvrdka je pooblaščena za prodajo nadomestnih delov FIAT, OM, RIV v Jugoslavijo

FIMAR (Ex Magazzini del Corso)
TRST, Corso Italia, 1 (vogal P. della Borsa) - Tel. 29-043
Bogata izbira svilenih, makò in naylon dežnih plaščev, oblek in jopičev za moške, ženske in otroke
Obiščite nas s polnim zaupanjem!
BLAGO ZAJAMČENE KAKOVOSTI PO NAJNIŽJIH CENAH

Hotel POŠTA
Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157 — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Cene od 750 lir dalje.

PRIZNANA GOSTILNA
Furlan
REPENTABOR
Telefon 21-360
Domača kuhinja in pristna vina - Cene ugodne

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
A. POŽAR
TRST - UL. MORERI ST. 7
Tel. 28-373
Prevzemamo vsakovrstne prevoze za tu in inozemstvo. — Postrežba hitra. — Cene ugodne.

intermercator
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA TRANZITNE POSLE
SEDEŽ
TRST, Via Cicerone 8-10
Tel. 38-074, 38-614
Telegr. INTERMERCATOR, TRST
Poštni predal: 141
PODRUŽNICE
Gorica: Via Cravos 2, tel 25-65
Milan: Via degli Zuccaro 7, tel. 423160
Rim: Via L. di Montreale 16, tel. 504924
New York: 1457 Broadway, 36 N. Y., tel. BRyant 900034
IZVOZ - UVOZ
raznovrstnega blaga tudi po tržaškem in goriškem sporazumu
ZASTOPSTVA
raznih metalurških industrij

IMPEXPORT
UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA
TRST, Ul. Cicerone 8
Telef. 38-136 - 37-725
Oddelek za kolonialno blago
Ul. del Bosco 20 - Tel. 50010
Telegr.: Impexport - Trieste
UVAŽA:
VSAKOVRSTEN LES - CEMENT IN GRADBENI MATERIAL - MESO IN ŽIVINO
IZVAŽA:
TEHNIČNI MATERIAL - RAZNE STROJE
TEKSTIL - KOLONIALNO BLAGO
Specializirano podjetje za vsakovrstne kompenzacije
Posreduje po tržaškem in goriškem sporazumu

MOBILI MADALOSSO
TRST-TRIESTE, ul. XXX Ottobre vogal al. Torrebianca, tel. 35-740
Pohištva - dnevne sobe - oprema za urade - vozički - posteljice
blazine permaflex
Razstave: Ul. Valdirivo, 29 . Ul. F. Filzi, 7